

Extrase din Raportul Bancii Mondiale publicat în 2017, intitulat
“Magnet Cities : Migration and Commuting in Romania”

Sursa / download : <http://wrlld.bg/72C330dv4Kb> (în limba engleză)
<http://wrlld.bg/dQot30dv4X5> (în limba română)

În cazul citării din Raport, rog inserați disclaimer-ul original : (Drepturi și permisiuni)

This work is available under the Creative Commons Attribution 3.0 IGO license (CC BY 3.0 IGO) <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/igo/>. Under the Creative Commons Attribution license, you are free to copy, distribute, transmit, and adapt this work, including for commercial purposes, under the following conditions:

Attribution - Please cite the work as follows: Cristea, Marius, Codruța Mare, Ciprian Moldovan, Andreea China, Thomas Farole, Adina Virțan, Jane Park, Keith Patrick Garrett, Marcel Ionescu-Heroiu. 2017. *Magnet Cities: Migration and Commuting in Romania*. Washington, DC: World Bank.

Translations - If you create a translation of this work, please add the following disclaimer along with the attribution: *This translation is an adaptation of an original work by The World Bank and should not be considered an official World Bank translation. The World Bank shall not be liable for any content or error in this translation.*

Adaptation - If you create an adaptation of this work, please add the following disclaimer along with the attribution: *This is an adaptation of an original work by The World Bank. Views and opinions expressed in the adaptation are the sole responsibility of the authors of the adaptation and are not endorsed by The World Bank.*

Selecție realizată de Bogdan Pușcașu (City Manager Piatra Neamț), fără a se modifica sensul sau conținutul Raportului și fără a se face adăugiri.

Focus - Regiunea Nord-Est / Județul Neamț / Zona Urbană Funcțională Piatra Neamț

Raportul original - 494 pagini

Selecție - 49 pagini

La pag 14-15 sunt formulate recomandări pentru polii județeni de dezvoltare (categorie în care este inclus și Municipiul Piatra Neamț)

De la pag 24 la pag 29 sunt prezentați indicatori relevanți pentru Zonele Urbane Funcționale din Regiunea NE

De la pag 32 la pag 41 puteți vedea răspunsurile Raportului la întrebarea - ce pot face autoritățile locale pentru ca orașele să joace un rol mai strategic, ca zonele lor urbane să devină mai atractive și mai competitive ?

De la pag 42 la pag 47 sunt detaliate nevoile specifice ale cetățenilor, sectorului privat și turiștilor.

PREAMBUL

Raportul se adresează cu precădere factorilor de decizie, dar și publicului nespecializat interesat de aspectele dezvoltării urbane. Prin urmare, **raportul își propune să atingă mai multe deziderate majore :**

- 1) să prezinte dovezi ale faptului că orașele au un rol esențial în creșterea economică și dezvoltare;
- 2) să argumenteze faptul că numărul de persoane pe care un oraș reușește să-l atragă (prin migrație și navetă în interiorul țării) reprezintă unul dintre cei mai importanți indicatori ai competitivității orașului;
- 3) să analizeze tiparele de migrație și navetă din România și să identifice orașele care s-au dovedit cele mai eficiente în atragerea migranților și a navetiștilor;
- 4) să încerce să identifice motivele pentru care unele orașe sunt mai eficiente decât altele în atragerea migranților și a navetiștilor; și, în final,
- 5) să propună măsuri care ar putea ajuta aceste zone urbane să devină mai atractive și mai competitive.**

Raportul face parte dintr-o inițiativă mai amplă privind regiunile rămase în urmă („Lagging Regions”), desfășurată de Banca Mondială pentru a înțelege mai bine modul în care aceste regiuni din UE ar putea soluționa dificultățile cu care se confruntă în procesul de dezvoltare. Analiza discută cu precădere dinamicile de dezvoltare ale zonelor urbane funcționale ale Bucureștiului și ale celor 40 reședințe de județ, dar recomandările făcute au aplicabilitate mai largă.

Raportul își propune să răspundă la trei întrebări esențiale :

- 1) Ce rol pot avea orașele secundare (ca poli de creștere) în stimularea creșterii economice a regiunilor rămase în urmă (sau în reducerea declinului acestora)?
- 2) Ce orașe secundare au cea mai bună șansă de a înscrie economia regiunii pe un trend ascendent, și ce se poate face pentru a le ajuta ? și
- 3) Ce măsuri pot fi adoptate pentru consolidarea acestor orașe secundare?.

Dat fiind că dinamica urbană se limitează rareori la granițele administrative ale unei localități, datele au fost colectate atât la nivelul reședințelor de județ, cât și al zonelor urbane funcționale ale acestora. **Zonele urbane funcționale au fost definite pe baza metodologiei CE-OCDE3. Aceasta este similară metodologiei utilizate de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice din România pentru identificarea zonelor urbane funcționale care sunt eligibile pentru finanțare din partea UE în perioada de programare 2014-2020.**

PREMIZE / CONSTATĂRI / RECOMANDĂRI

Deși nu toate orașele României sunt centre economice dinamice, cele mai multe dintre acestea au înregistrat o evoluție dinamică în anii anteriori, care depășește granițele lor administrative. Practic, ele fac parte din zone urbane funcționale (ZUF).

Zonele urbane funcționale ale reședințelor de județ generează între 69% și 89% din cifra de afaceri a companiilor din regiunile respective și înregistrează un scor mediu al indicelui dezvoltării umane locale care este cu 10% - 24% peste media regională.

Raportul analizează orașele care au reușit cel mai bine să atragă populația migrantă și navetiștii și propune o serie de recomandări pentru creșterea atractivității și competitivității orașelor secundare.

Motivul pentru care populația alege să se mute într-un oraș sunt diverse și complexe, variind de la oportunități de educație și muncă până la motive personale (de exemplu, căsătorie), dar și până la motive ce țin de calitatea vieții, de posibilitățile de efectuare a cumpărăturilor, de scena artistică și culturală, de prezența unor persoane care împărtășesc aceeași viziune sau de condițiile climatice corespunzătoare.

Orașele, sau mai degrabă zonele urbane funcționale, care atrag cei mai mulți oameni sunt, în general, cele care răspund cel mai bine cât mai multor nevoi ale oamenilor. Astfel, numărul de persoane care aleg să migreze sau să facă naveta către o anumită zonă reprezintă una dintre cele mai importante măsuri ale succesului pentru zona respectivă

Factorii care fac ca o zonă urbană funcțională să fie atractivă pentru oameni nu intră întotdeauna în sfera de control a autorităților locale, ei reprezentând adesea continuarea unor dinamici istorice. Cu toate acestea, autoritățile locale dispun de o serie de instrumente prin care pot spori nivelul de atractivitate a propriilor orașe.

Printre **factorii care au contribuit la creșterea nivelului de atractivitate a unor orașe** din România se regăsesc :

1. **Mărimea.** Cu cât este mai mare orașul, cu atât crește câmpul său de atracție gravitațională. Orașele mai mari din România reușesc, în general, să atragă mai mulți oameni. Bucureștiul, ca cel mai mare oraș al României, a fost și probabil va rămâne principalul centru de atracție al țării.
2. **Proximitatea față de densitate.** Orașele aflate în apropierea orașelor mai mari manifestă inițial tendința de a pierde competiția de creștere economică (deși suburbiile și localitățile periurbane sunt prospere), întrucât persoanele calificate migrează către orașul mai mare în căutarea unor oportunități mai bune. Pe măsură ce „potențialul economic” al orașului mai mare este acoperit (mai precis, pe măsură ce costurile cresc în orașul mai mare), beneficiile încep să se reverse și către orașele mai mici.
3. **Proximitatea față de Occident.** Cu cât orașele sunt mai aproape de granița de vest a României (prin care trec peste 70% din exporturi), cu atât prosperitatea lor tinde să crească. Proximitatea față de piețe contează.

4. **Universitățile.** În general, zonele urbane funcționale cu cele mai puternice universități s-au dovedit, de asemenea, cele mai eficiente în atragerea populației. Universitățile oferă un avantaj unic zonelor urbane funcționale în care funcționează. Ele aduc în mod continuu și constant un flux de persoane tinere și bine pregătite care reprezintă o rețetă a succesului atunci când competențele lor profesionale sunt corelate cu oportunități de muncă adecvate. Numeroși absolvenți ai acestor universități decid să rămână în respectiva ZUF dacă sunt disponibile locuri de muncă corespunzătoare. Un asemenea influx de persoane tinere și bine pregătite este esențial pentru orașele din România, în special în contextul unui declin demografic generalizat.

5. **Structura economică.** Orașele în care sectoarele cu valoare adăugată mare dețin o pondere ridicată au înregistrat evoluții mai favorabile comparativ cu orașele în care ponderea acestor sectoare este mică. Odată cu dezvoltarea orașelor, crește și costul vieții, iar în absența unor sectoare economice care să asigure majorarea continuă a salariilor, orașele se confruntă în cele din urmă cu un blocaj de creștere.

În general, orașele în care sectorul serviciilor cu valoare adăugată mare deține o pondere mai ridicată au înregistrat evoluții mai favorabile decât cele cu un sector de producție mai puternic. Prin urmare, **cele mai puternice perspective de creștere susținută în viitor se înregistrează în Cluj-Napoca, Timișoara și Iași.** Este evident că universitățile puternice sunt esențiale pentru atragerea sectoarelor de servicii cu valoare adăugată mare, întrucât furnizează forța de muncă calificată necesară sectoarelor respective.

6. **Calitatea vieții.** Deși calitatea vieții este un aspect pe care multe administrații locale nu își permit să îl ia în considerare, numeroase persoane țin cont de acesta, în special persoanele cele mai calificate, care sunt cele mai mobile și care pot opta pentru numeroase alte orașe. Orașele cu societate civilă activă, cu viață de noapte atractivă și cu numeroase posibilități de petrecere a timpului liber vor consemna, în general, evoluții mai favorabile decât orașele care nu oferă astfel de avantaje. Pentru majoritatea oamenilor, calitatea vieții înseamnă ocazia de a întâlni și a interacționa cu alți oameni asemănători lor.

Chiar dacă geografia, continuarea dinamicilor istorice și norocul contribuie la competitivitatea unui oraș, un rol important îl au și autoritățile publice, precum și acțiunile pe care acestea le întreprind. Intervențiile la nivelul infrastructurii și politicile publice pot avea un impact semnificativ atunci când sunt aplicate corespunzător. Infrastructura cu grad corespunzător de conectivitate poate facilita accesul la piețe, poate determina o mobilitate crescută și o mai bună alocare a resurselor. Investițiile în calitatea vieții pot spori gradul de atractivitate al orașelor, în timp ce amenajarea integrată a zonei metropolitane poate înlătura barierele care împiedică dezvoltarea imobiliară și apariția de noi afaceri.

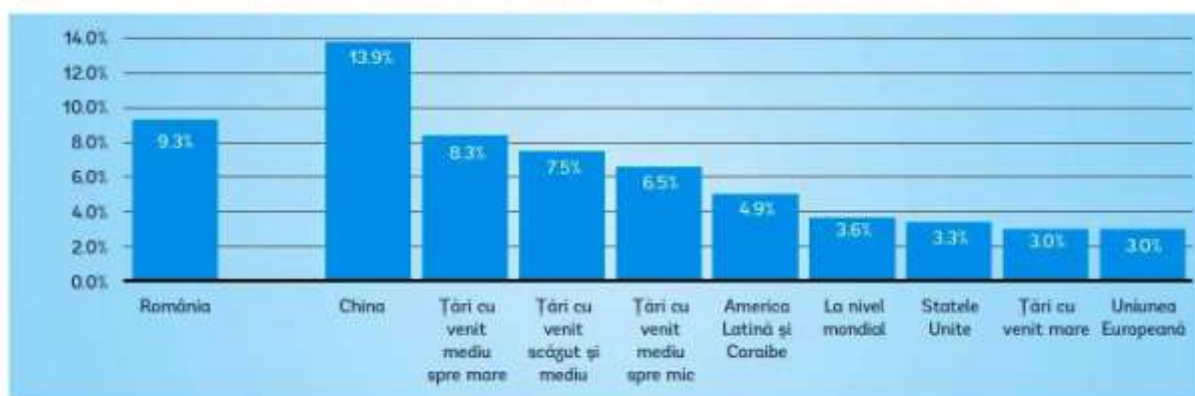
Desigur, competitivitatea unui oraș nu poate fi programată. Nu se știe cu exactitate de ce unele orașe funcționează mai bine decât altele. Știm că există o serie de condiții favorabile care lansează economia unui oraș (de exemplu, proximitatea față de piețe, o amplă rezervă de capital uman, un număr mare de locuitori și o rezervă importantă de forță de muncă), dar suntem mai puțin în măsură să explicăm diferențele dintre orașele cu caracteristici similare.

PRINCIPALELE DINAMICI ALE DEZVOLTĂRII ÎN ROMÂNIA

În perioada 2000-2013, România a fost țara cu cea mai rapidă creștere economică din UE. Avantajul aderării la UE s-a concretizat într-un ritm de creștere accelerat în cazul economiei României, atât înainte de aderarea propriu-zisă în anul 2007, cât și ulterior. Influxul de investiții străine directe, remiterile consistente de bani ale lucrătorilor români din străinătate (România este unul dintre cei mai mari beneficiari de remiteri din străinătate la nivel mondial), evoluția robustă a exporturilor (în special către alte țări din UE) și creșterea consumului intern au stimulat performanța puternică a economiei României din ultimii ani.

În perioada 1992-2015, economia României a înregistrat o rată anuală compusă de creștere de 9.3%, devenind astfel una dintre economiile cu cel mai rapid ritm de creștere la nivel mondial. În perioada menționată, rata de creștere a economiei României a fost cu 1% mai mare decât media țărilor cu venituri medii situate în tranșa superioară și de peste trei ori mai mare decât cea a țărilor cu venituri ridicate și a statelor membre UE. Cel mai impresionant aspect este acela că România a reușit să recupereze decalajul de creștere economică față de Brazilia și Mexic, țări care, în anul 1992, aveau un venit național brut pe cap de locuitor de trei, respectiv patru ori mai mare decât cel al României.

Figura 1. Rata anuală compusă de creștere a veniturii naționale brut pe cap de locuitor (metoda Atlas) în perioada 1992-2015

Sursa datelor: Banca Mondială.

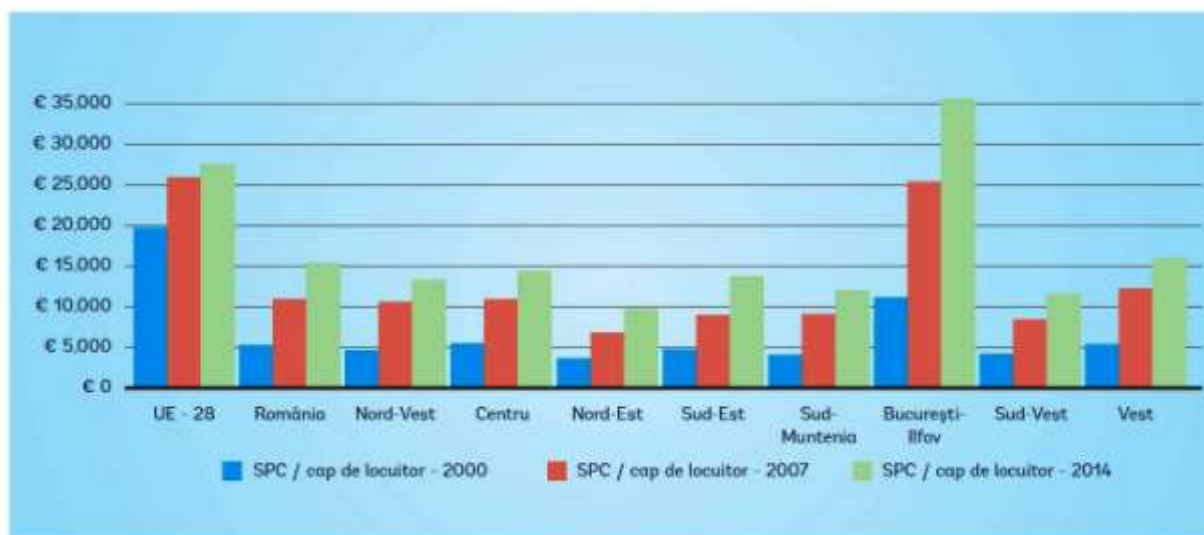
Cu toate acestea, România se situează pe penultimul loc ca nivel al PIB-ului pe cap de locuitor din UE (ultima fiind Bulgaria), cei 15.200 EUR / locuitor din anul 2014 reprezentând doar 55% din media UE (în creștere de la 41% în 2007).

În prezent, România prezintă un decalaj de dezvoltare de 7-10 ani față de alte țări din Europa Centrală și de Est, precum Polonia, Slovacia, Ungaria sau Republica Cehă (adică are nevoie de 7 până la 10 ani pentru a atinge nivelul actual de dezvoltare al acestor țări) și un decalaj de 35 de ani față de țările OCDE (adică țările OCDE au avut nevoie de 35 de ani pentru a se dezvolta de la nivelul actual al României la nivelul de dezvoltare pe care îl au în prezent. În absența unor orașe puternice și competitive, România nu va putea să elimine acest decalaj de dezvoltare.

La nivel teritorial, toate regiunile României au raportat un nivel semnificativ de creștere economică în perioada 2000-2014, dar după cum se arată în World Development Report 2009 Reshaping Economic Geography, decalajul de dezvoltare între cele mai dinamice regiuni din România și cele mai puțin dezvoltate s-a accentuat, în pofida alocărilor de fonduri UE de aproximativ 7 miliarde euro pentru coeziune regională doar în perioada de programare 2007-2013.

Nivelul PIB pe cap de locuitor exprimat la standardul puterii de cumpărare în regiunea București-Ilfov (cea mai dinamică regiune a țării) depășește în prezent cu 29% media UE-28, în timp ce în **Regiunea Nord-Est, cea mai săracă din România (și a patra din UE ca nivel de sărăcie)**, acesta reprezintă doar 35% din media UE-28.

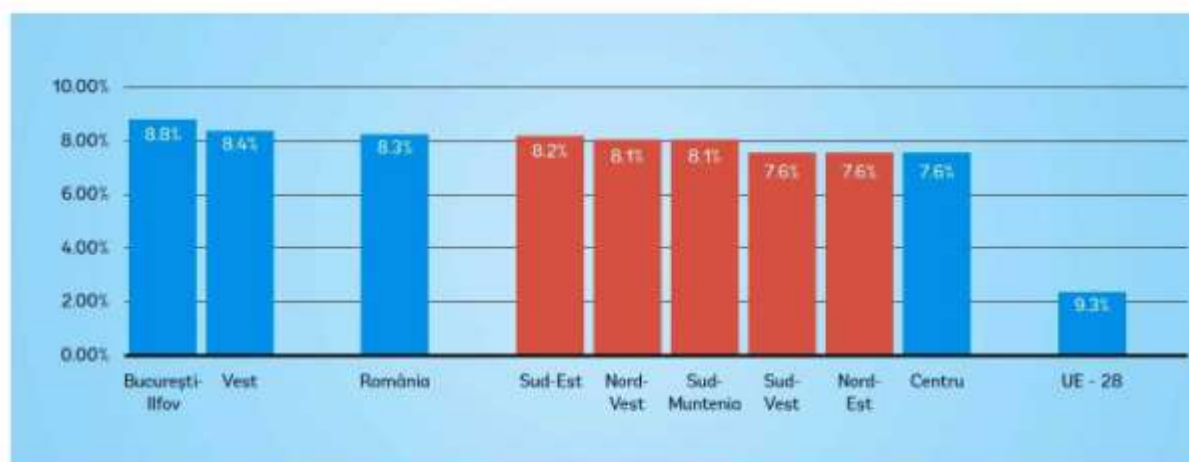
Figura 2. PIB pe cap de locuitor (exprimat ca SPC în euro) la nivelul regiunilor NUTS 2 din România în perioada 2000-2014

Sursa datelor: Eurostat

Totuși, decalajul din ce în ce mai amplu dintre regiunile principale și cele rămase în urmă din România nu reprezintă un eșec al politicii de coeziune a UE, nici al politicii de dezvoltare teritorială a României, ci este doar modul natural în care evoluează economiile în curs de dezvoltare. Analiza datelor evidențiază imediat că ratele de creștere economică la nivel regional au fost relativ similare în perioada 2000-2014, toate regiunile din România înregistrând rate anuale compuse de creștere situate în intervalul 7,6%-8,8% (a se vedea figura de mai jos).

Figura 3. Rata anuală compusă de creștere în perioada 2000-2014 pentru regiunile NUTS 2 din România

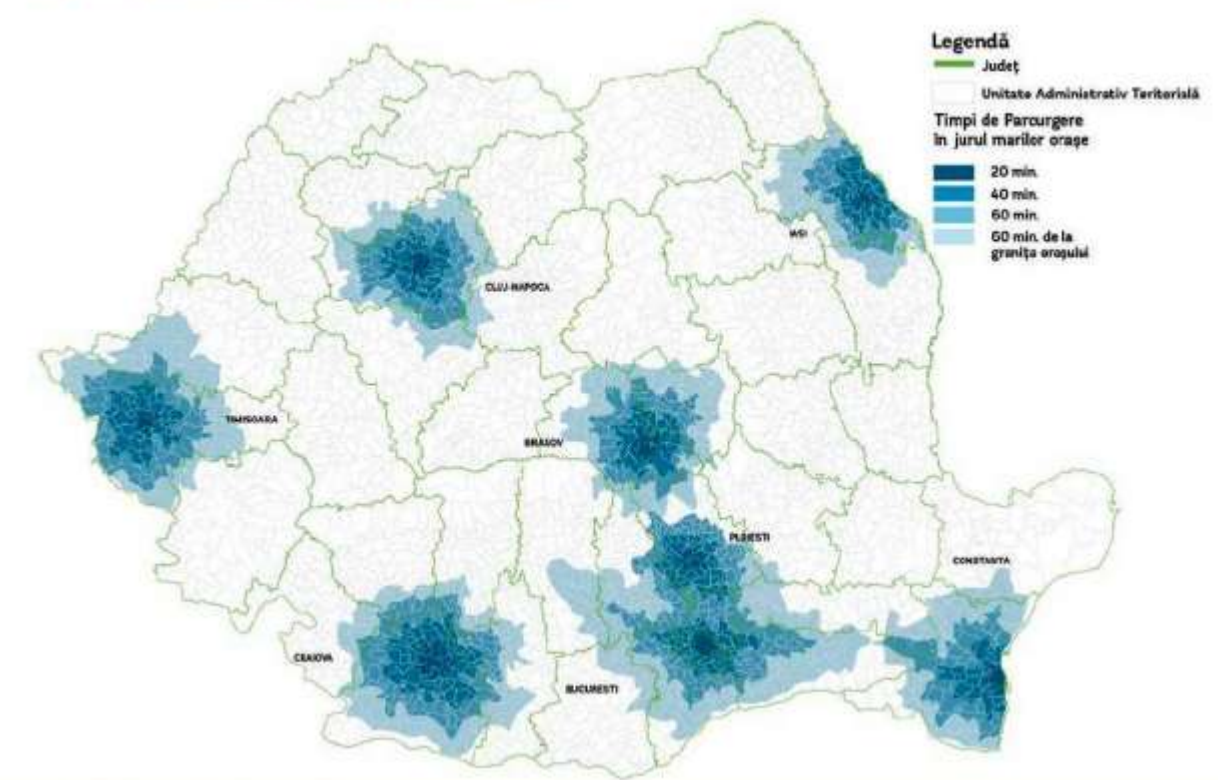
Notă: Cu roșu sunt marcate regiunile rămase în urmă (regiunile cu PIB pe cap de locuitor (exprimat ca SPC) mai mic decât 50% din media UE)
Sursa: Banca Mondială, 2013, „Orașe competitive: Remodelarea geografiei economice a României”

De altfel, regiunile din România rămase în urmă s-au numărat printre regiunile din UE cu cele mai rapide ritmuri de creștere. Experiența țărilor celor mai dezvoltate arată că o creștere regională neuniformă reprezintă o dinamică normală în economiile aflate în curs de dezvoltare, ba chiar un semn că economia se dezvoltă. În timp, diferențele dintre regiuni în ceea ce privește standardul de viață dispar (ceea ce înseamnă că populația poate beneficia de o calitate a vieții similară în aproape orice regiune din țară), dar creșterea economică va fi în continuare determinată de câteva regiuni principale, în special de cea mai amplă zonă metropolitană a țării.

Creșterea economică a fost determinată de orașe, cele mai mari 8 orașe din România concentrează aproape 22% din populație și generează aproximativ 53% din PIB-ul țării. **Analizând zona de influență mai extinsă a celor opt poli de creștere (în acest caz, zonele aflate la distanță de o oră de condus în jurul polilor de creștere), devine și mai evidentă puterea acestor centre urbane.** Astfel, zonele reprezentate pe harta de mai jos concentrează aproape 50% din populația României și generează aprox 75% din veniturile firmelor în România. Acestea sunt unele dintre principalele motoare de creștere economică a României, iar în această privință România nu diferă de niciuna dintre celelalte state UE.

Figura 4. Izocronalele celor opt poli de creștere din România

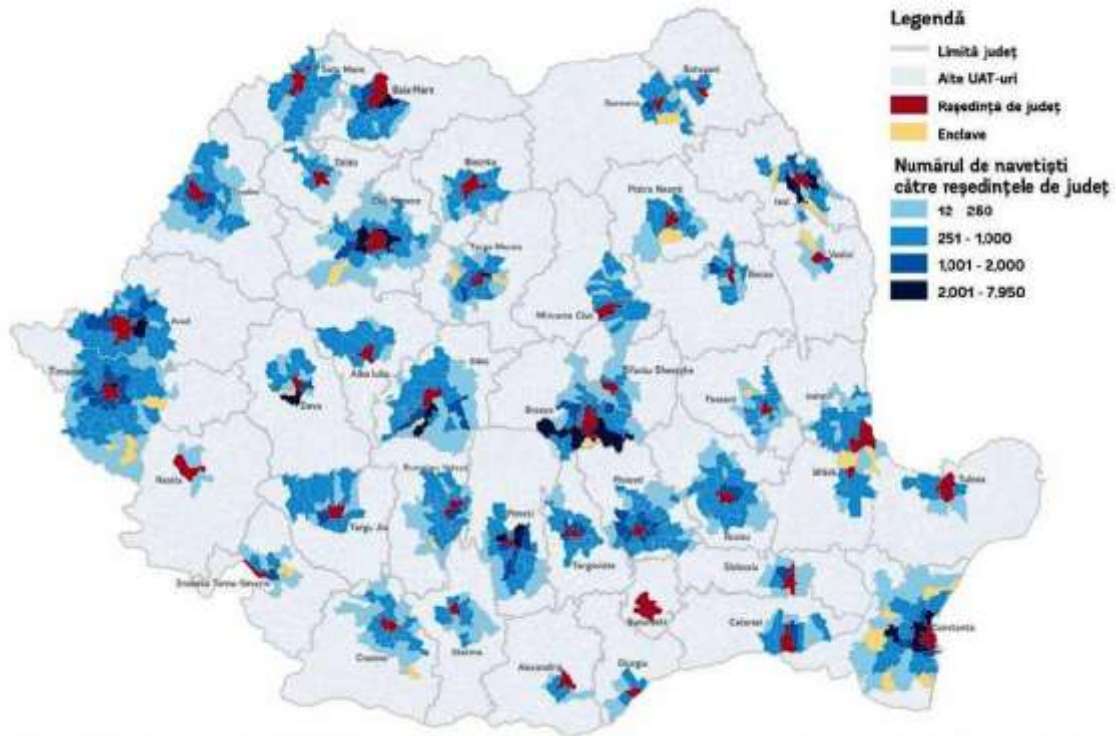

În timp ce orașele primare stabilesc direcția de evoluție pentru restul economiei, **orașele secundare sunt deseori sursa de dinamism a unei economii**, în majoritatea țărilor mai mari din UE (de ex, Germania, Franța, UK), orașele secundare reprezintă principalele motoare de creștere economică. În majoritatea țărilor mai mari din UE (de exemplu, Germania, Franța, Regatul Unit), orașele secundare reprezintă principalele motoare de creștere economică. Este interesant faptul că performanța economică a țărilor UE pare să urmeze îndeaproape evoluția orașelor secundare din respectivele țări.

Pentru ca economia României să concureze cu economiile occidentale, orașele secundare ale acesteia trebuie să devină mai puternice.

În prezent, niciunul dintre orașele secundare ale României nu se află printre cele mai mari 100 de economii din UE, evoluția acestora fiind semnificativ inferioară celei înregistrate de orașele secundare din Europa de Vest.

Figura 12. Zonele urbane funcționale (ZUF) propuse pentru reședințele de județ din România

Dezvoltarea României în perioada de după 1989 poate fi înțeleasă ca un proces progresiv de umplere a unei piramide de pahare.

Prima etapă a procesului de dezvoltare constă în existența unei sticle suficient de mari (adică piețele) care să umple paharele respective. În cazul României, piața comună a UE este o sticlă foarte mare, care va plăti dividende mult timp de acum înainte.

A doua etapă constă în umplerea efectivă a piramidei de pahare. Și, de obicei, piramida se umple de sus în jos. În România, orașul primar (București) a fost primul beneficiar al avantajelor aderării la UE, întrucât multe dintre investițiile și locurile de muncă noi au apărut mai întâi acolo. Orașele secundare s-au înscris pe o traiectorie de creștere accelerată cu un anumit decalaj temporal. În esență, până când Bucureștiul nu a atins un anumit nivel de maturitate economică, celelalte orașe din România nu au reușit să crească la fel de rapid. Doar în ultimii ani au reușit orașele secundare din România să atingă rate de creștere economică mai mari decât cea a Bucureștiului, aflându-se pe cale să ajungă din urmă capitala.

Deși Bucureștiul a depășit orașele secundare în primii ani de tranziție, majoritatea orașelor secundare ale României au consemnat performanțe mai bune decât a Bucureștiului în ultimii ani. Această dinamică poate fi stimulată în continuare prin intervenții precise și printr-o politică de dezvoltare urbană clară.

Tabelul 1. Veniturile firmelor în București și în reședințele de județ

	2011	2015	Rată anuală compusă de creștere (RACC) în perioada 2011-2015
Târgu Jiu	€ 525.015.488	€ 1.199.270.494	22.94%
Craiova	€ 2.216.442.353	€ 3.473.076.283	11.88%
Suceava	€ 561.613.684	€ 863.541.352	11.36%
Iași	€ 1.963.443.453	€ 2.928.990.623	10.52%
Pitești	€ 1.951.752.262	€ 2.816.041.305	9.60%
Botoșani	€ 630.018.495	€ 901.948.278	9.38%
Cluj-Napoca	€ 5.052.009.718	€ 7.226.366.735	9.36%
Baia Mare	€ 1.130.453.911	€ 1.612.595.406	9.29%
Piatra Neamț	€ 529.046.618	€ 747.778.404	9.04%
Brăila	€ 880.645.993	€ 1.241.459.454	8.96%
Bistrița	€ 940.279.706	€ 1.321.482.847	8.88%
Satu Mare	€ 1.088.628.991	€ 1.500.874.788	8.36%
Arad	€ 2.697.239.293	€ 3.695.279.590	8.19%
Constanța	€ 3.775.910.070	€ 5.135.128.916	7.99%
Oradea	€ 2.315.338.017	€ 3.090.986.809	7.49%
Bacău	€ 1.909.987.534	€ 2.535.930.553	7.34%
Târgu Mureș	€ 2.847.637.941	€ 3.762.246.910	7.21%
Timișoara	€ 4.977.210.992	€ 6.533.602.508	7.04%
Giurgiu	€ 270.789.743	€ 352.027.698	6.78%
Alba Iulia	€ 507.554.119	€ 659.708.617	6.77%
Focșani	€ 632.485.386	€ 821.677.506	6.76%
Zalău	€ 657.119.097	€ 837.198.675	6.24%
Sfântu Gheorghe	€ 463.487.574	€ 590.474.512	6.24%
Brașov	€ 4.234.621.497	€ 5.325.889.563	5.90%
Bușău	€ 1.791.857.270	€ 2.236.464.652	5.70%
Sibovia	€ 607.491.432	€ 739.101.953	5.02%
Tulcea	€ 802.354.687	€ 972.808.566	4.93%
Vaslui	€ 388.622.827	€ 470.741.288	4.91%
Râmnicu Vâlcea	€ 1.042.806.670	€ 1.238.764.774	4.40%
Miercurea Ciuc	€ 342.551.214	€ 404.755.144	4.26%
Târgoviște	€ 678.066.422	€ 793.448.398	4.01%
București	€ 78.124.551.508	€ 90.318.021.918	3.69%
Galați	€ 3.347.867.653	€ 3.781.645.941	3.09%
Drobeta Turnu Severin	€ 314.760.251	€ 349.745.433	2.67%
Alexandria	€ 490.108.430	€ 542.335.405	2.56%
Slatina	€ 1.768.669.573	€ 1.937.580.387	2.31%
Sibiu	€ 2.607.330.864	€ 2.607.751.180	0.00%
Călărași	€ 744.000.803	€ 741.859.298	-0.07%
Reșița	€ 465.388.451	€ 433.299.075	-1.77%
Ploiești	€ 4.379.689.038	€ 4.070.314.763	-1.81%
Deva	€ 712.089.835	€ 622.028.511	-3.32%

În perioada 2011-2015, majoritatea reședințelor de județ din România au reușit să depășească Bucureștiul în termeni de creștere a veniturilor firmelor.

Ponderea veniturilor firmelor este disproporțională în București (în special din cauza faptului că majoritatea multinaționalelor din țară au sediul în capitală), dar producția companiilor înregistrate în București a crescut într-un ritm mai lent decât cea a companiilor înregistrate în majoritatea reședințelor de județ. Acest aspect poate indica faptul că Bucureștiul a atins un anumit nivel de maturitate economică, iar celelalte orașe încep să recupereze decalajul.

În mare măsură, locurile care au atras cei mai mulți migranți în ultimii ani au și cele mai mari prețuri ale proprietăților din România.

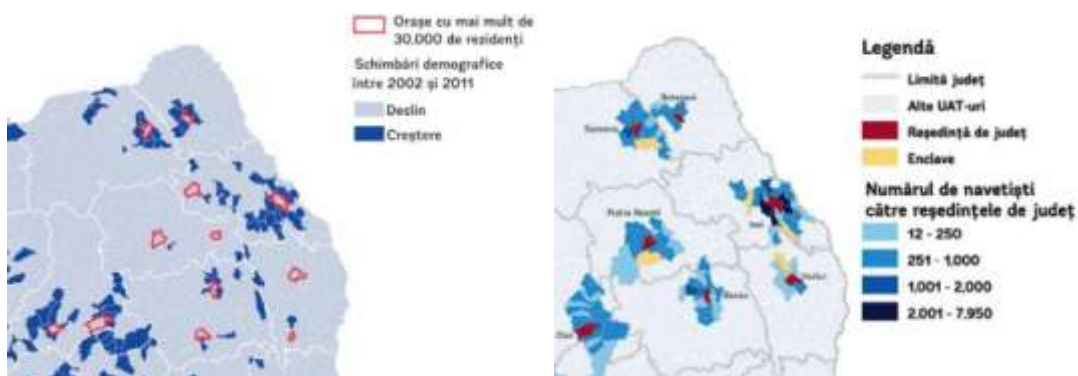
UAT	Preț mediu (euro) pe metru pătrat	UAT	Preț mediu (euro) pe metru pătrat
Cluj-Napoca	1099	Piatra Neamț	625
București	1014	Slatina	620
Timișoara	942	Buzău	612
Constanța	915	Botoșani	600
Iași	903	Siboga	600
Brașov	866	Deva	599
Craiova	806	Vaslui	591
Tulcea	780	Focșani	586
Pitești	773	Bistrița	582
Sibiu	765	Brăila	561
Târgu Mureș	745	Alexandria	555
Ploiești	737	Târgoviște	548
Târgu Jiu	716	Satu Mare	525
Suceava	701	Miercurea Ciuc	521
Oradea	697	Drobeta Turnu Severin	500
Bacău	687	Zalău	492
Arad	670	Sfântu Gheorghe	491
Alba Iulia	667	Giurgiu	481
Galați	667	Călărași	470
Râmnicu Vâlcea	657	Reșița	448
Baia Mare	630		

Sursa: ANEVAR

După 1989, orașele din România au fost încadrate în categorii din motive normative și programatice. Planul de Amenajare a Teritoriului Național, secțiunea IV (privind rețeaua de așezări din România) a intrat într-un proces de revizuire de curând, fiind propusă o nouă organizare a celor 103 municipii, 217 orașe și 943 de sate periurbane în **8 categorii** :

- Categoria I – Capitala (București), de importanță națională, cu vocație internațională, sediul administrației centrale și al instituțiilor europene și internaționale.
- Categoria a II-a – Poli regionali principali (Cluj-Napoca, Constanța, Iași, Timișoara, Craiova), municipii de importanță națională și transnațională, reședințe de județ, cu un rol major la nivel regional, sedii de instituții naționale, centre universitare mari; având o populație de **peste 250.000 de locuitori** și influență regională.
- **Categoria a III-a – Poli regionali secundari** (Bacău, Botoșani, **Piatra-Neamț**, Suceava, Brăila, Buzău, Galați, Pitești, Ploiești, Drobeta-Turnu Severin, Râmnicu Vâlcea, Arad, Baia Mare, Oradea, Satu Mare, Brașov, Sibiu, Târgu Mureș), municipii cu importanță regională, reședințe de județ, sedii de instituții județene și interjudețene, centre culturale importante, având **peste 100.000 de locuitori** și influență interjudețeană și transfrontalieră.

- Categoria a IV-a – Poli județeni principali (Alba Iulia, Alexandria, Bistrița, Călărași, Deva, Focșani, Giurgiu, Miercurea-Ciuc, Reșița, Sfântu Gheorghe, Slatina, Slobozia, Târgoviște, Târgu Jiu, Tulcea, Vaslui, Zalău), municipii reședință de județ, sedii de administrații județene, având **peste 40.000 de locuitori**.
- Categoria a V-a - Poli județeni secundari (40 de municipii), municipii cu rol de echilibrare la nivel județean, cu instituții care deserveșc o zonă mai largă (spitale, licee, centre de asistență socială, agenții de ocupare a forței de muncă, muzee, centre culturale etc.), având o populație de **peste 20.000 de locuitori** și cel puțin 50.000 de oameni în zona lor de influență
- Categoria a VI-a – Centre urbane cu rol zonal (aproximativ 110 municipii și orașe), municipii și orașe care deserveșc zonele sub-județene, mai mici decât poliile județene secundari, având o populație **între 5.000 și 20.000 de locuitori** și în jur de 20.000-50.000 de persoane în zona lor de influență
- Categoria a VII-a -Centre urbane cu funcții specializate (aproximativ 130 de municipii, orașe, noduri de transport, stațiuni turistice), municipii și orașe care nu sunt incluse în categoria a VI-a și care sunt, de obicei, subordonate unui municipiu de categoria I-V, cu caracter monofuncțional (turism, transport, energie, locuire); dimensiunea variază
- Categoria a VIII-a – Alte localități urbane (943 de sate care fac parte dintr-o unitate administrativă urbană), sate și localități aparținătoare ale municipiilor și orașelor.

Orașele au fost grupate și în vederea utilizării fondurilor UE

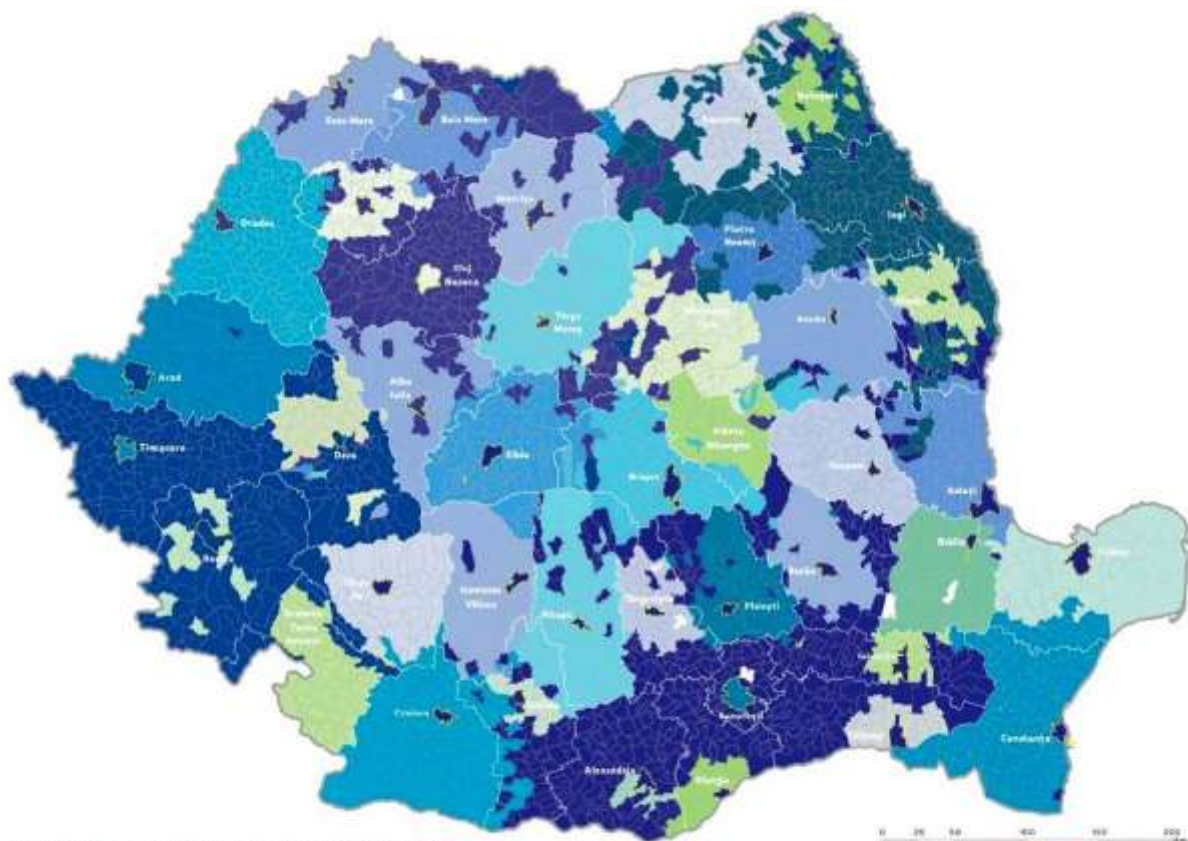
Astfel, pentru perioada de programare 2007-2013, axa 1 a Programului Operațional Regional prealocase fonduri pentru 7 poli de creștere (Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Ploiești și Timișoara) și 13 poli de dezvoltare urbană (Arad, Baia-Mare, Bacău, Brăila, Galați, Deva, Oradea, Pitești, Râmnicu-Vâlcea, Satu Mare, Sibiu, Suceava, Târgu-Mureș).

Cei 7 poli de creștere sunt cele mai mari orașe din regiunile respective (București-Ilfov, în calitate de a 8-a regiune, nu a primit finanțare dedicată, deoarece a atins deja un nivel înalt de dezvoltare), iar prin consolidarea acestor poli de creștere s-a sperat că și economiile de la nivel regional vor fi consolidate.

Pentru perioada de programare 2014-2020, axa 4 a Programului Operațional Regional oferă finanțare dedicată pentru 39 de reședințe de județ.

Cifrele privind migrația reprezintă un bun indicator al performanței ZUF, iar cele mai atractive ZUF, în afara Bucureștiului, sunt Timișoara, Cluj-Napoca și Iași. Deși există 8 regiuni de dezvoltare în România (nivelul NUTS 2), țara pare a fi împărțită de facto între 4 mari zone de influență – cea a Bucureștiului și a orașelor Cluj-Napoca, Timișoara și Iași.

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică din România

Notă: Harta indică, pe localități, unde au ajuns cea mai mare parte a migranților.

POL NAȚIONAL

FUA Mun. Bucuresti

POL REGIONAL

FUA Mun. Cluj Napoca

FUA Mun. Timisoara

FUA Mun. Iasi

POL SUPRA-JUDEȚEAN

FUA Mun. Constanta

FUA Mun. Brasov

FUA Mun. Ploiesti

FUA Mun. Pitesti

FUA Mun. Oradea

FUA Mun. Arad

FUA Mun. Sibiu

FUA Mun. Targu Mures

FUA Mun. Cralova

POL JUDEȚEAN

FUA Mun. Bacau

FUA Mun. Ramnicu Valcea

FUA Mun. Buzau

FUA Mun. Galati

FUA Mun. Targoviste

FUA Mun. Suceava

FUA Mun. Satu Mare

FUA Mun. Focsani

FUA Mun. Baia Mare

FUA Mun. Targu Jiu

FUA Mun. Alba Iulia

FUA Mun. Piatra Neamt

FUA Mun. Bistrita

POL LOCAL

FUA Mun. Miercurea Ciuc

FUA Mun. Zalau

FUA Mun. Drobeta Turnu Severin

FUA Mun. Sfantu Gheorghe

FUA Mun. Slobozia

FUA Mun. Vaslui

FUA Mun. Giurgiu

FUA Mun. Botosani

FUA Mun. Calarasi

FUA Mun. Resita

FUA Mun. Slatina

FUA Mun. Alexandria

FUA Mun. Tulcea

FUA Mun. Braila

FUA Mun. Deva

Polii județeni sunt ZUF care au atras peste 10.000 de migranți între 2001 și 2011, în primul rând din județele din care fac parte. Polii județeni cuprind 13 ZUF : Bacău, Râmnicu Vâlcea, Buzău, Galați, Târgoviște, Suceava, Satu Mare, Focșani, Baia Mare, Târgu Jiu, Alba Iulia, **Piatra Neamț**, Bistrița.

Patru dintre polii județeni (Bacău, Piatra Neamț, Suceava și Târgoviște) sunt zone cu potențial de urbanizare rapidă. Aceste ZUF au o rezervă mare de populație în jurul lor, care, dacă i-ar fi oferite oportunități adecvate, ar putea migra și consolida zonele urbane funcționale respective.

Salariul mediu (în RON), pe județe :

JUDEȚ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
București	2507	2506	2721	2902	3022	3148	3338	3687	4005
Timis	1767	1834	1923	2034	2158	2324	2499	2809	3435
Ilfov	2126	2332	2375	2570	2742	2695	2874	3134	3409
Cluj	1772	1882	1897	2012	2153	2287	2535	2763	3386
Sibiu	1659	1766	1836	1917	1964	2123	2232	2510	3097
ROMÂNIA	1761	1845	1902	1980	2063	2163	2328	2555	3005
Brașov	1639	1788	1777	1898	2013	2045	2207	2457	2959
Gorj	2032	2025	2083	2114	2188	2219	2424	2466	2807
Iași	1680	1781	1806	1841	1880	2048	2265	2473	2800
Arad	1521	1639	1689	1755	1831	1925	2052	2304	2767
Prahova	1772	1894	1899	1925	2076	2125	2329	2530	2754
Constanța	1736	1894	1821	1932	1956	2047	2167	2403	2737
Alba	1506	1545	1692	1683	1746	1818	1976	2193	2720
Galați	1636	1696	1728	1800	1844	1967	2169	2262	2711
Arges	1713	1858	1966	2021	2123	2267	2449	2683	2680
Dolj	1644	1777	1737	1840	1889	2018	2129	2310	2633
Mureș	1508	1623	1680	1711	1804	1902	2064	2250	2599
Bacău	1685	1791	1733	1720	1761	1857	2001	2182	2585
Olt	1608	1713	1660	1670	1809	1900	2149	2245	2555
Călărași	1408	1509	1449	1530	1608	1703	1862	1982	2478
Tulcea	1491	1599	1710	1752	1738	1897	2019	2185	2435
Mehedinti	1695	1757	1795	1774	1771	1874	2036	2123	2425
Dambovita	1573	1664	1723	1717	1813	1939	2041	2168	2422
Buzău	1479	1571	1564	1605	1687	1779	1821	2047	2406
Giurgiu	1557	1717	1712	1695	1702	1831	1948	2143	2389
Caras-Severin	1397	1543	1587	1577	1656	1678	1820	1994	2386
Hunedoara	1546	1656	1641	1632	1766	1794	1917	2101	2375
Maramureș	1359	1407	1389	1417	1570	1590	1765	1893	2350
Bihor	1351	1393	1459	1492	1541	1589	1785	1929	2341
Salaj	1421	1537	1504	1541	1574	1659	1812	2040	2324
Ialomita	1444	1524	1539	1575	1651	1695	1869	1991	2307
Satu Mare	1375	1415	1438	1517	1573	1746	1837	2013	2298
Valcea	1549	1586	1621	1698	1758	1779	1835	1976	2289
Brăila	1494	1580	1532	1585	1606	1727	1851	2014	2269

JUDEȚ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vaslui	1398	1486	1446	1416	1526	1597	1780	1877	2267
Bistrița-Nasaud	1442	1492	1475	1508	1570	1641	1742	2041	2254
Botoșani	1390	1501	1477	1472	1539	1668	1850	2026	2244
Covasna	1290	1378	1419	1465	1512	1604	1730	1926	2216
Neamt	1394	1462	1488	1520	1537	1650	1752	1887	2199
Vrancea	1413	1467	1468	1467	1548	1641	1774	1972	2184
Teleorman	1469	1519	1539	1570	1609	1708	1829	1964	2169
Harghita	1322	1458	1382	1431	1455	1543	1713	1895	2164
Suceava	1452	1502	1506	1547	1560	1712	1856	2040	2135

Sursa: Institutul Național de Statistică din România

Câțiva dintre polii județeni au un potențial turistic ridicat și ar trebui să profite de acest avantaj : Alba Iulia găzduiește cea mai mare cetate de tip Vauban din România și este una dintre cele mai importante și mai apreciate atracții turistice din țară, Bistrița și Baia Mare au centre istorice frumoase și sunt înconjurată de mai multe atracții turistice (de exemplu, bisericile de lemn – patrimoniu UNESCO – din Maramureș, cimitirul Săpânța, pasul Bârgău unde Bram Stoker a plasat acțiunea romanului său, „Dracula”), Suceava și **Piatra Neamț** sunt înconjurată de mai multe situri istorice, culturale și naturale importante (de exemplu, mănăstirile pictate care fac parte din patrimoniul UNESCO).

Aproape toți polii județeni necesită o consolidare a sectorului privat. Ponderea populației active este sub media națională pentru toți polii județeni, la fel și salariile medii la nivel județean (a se vedea tabelul).

Recomandarea principală pentru autoritățile locale care conduc polii județeni este să se concentreze strategic asupra atragerii investitorilor privați, care ar putea beneficia cel mai bine de forța de muncă disponibilă în zonă.

În ansamblu, polii județeni au o forță de muncă fără studii superioare, iar zonele din care atrag migranții sunt relativ limitate și, în principal, rurale. Astfel, **majoritatea polilor județeni vor necesita investiții suplimentare în sectorul industrial.**

Printre recomandările esențiale pentru polii județeni se numără :

1. Dezvoltarea sectorului privat. Deviza autorităților locale din polii județeni ar trebui să fie : Investiții, investiții, și iar investiții. Acestora le este deosebit de dificil să împiedice oamenii – în special pe cei cu studii superioare – să plece în altă parte; așadar, este important să le ofere oportunități – mai ales locuri de muncă bine plătite. Dacă ZUF precum Cluj-Napoca, Timișoara, Iași, Sibiu, Oradea, Arad, Brașov vor atrage investiții în mod natural, în schimb polii județeni vor trebui să fie mai consecvenți în eforturi. Accentul se va pune în primul rând pe întreprinderile industriale, însă, în măsura în care este posibil, aceste întreprinderi industriale ar trebui să aibă o valoare adăugată mare. Din nefericire, având în vedere dimensiunile lor mai reduse, polii județeni nu dispun de luxul unei baze economice eterogene și eficiente – ele ar avea rezultate mult mai bune dacă forța de muncă limitată pe care o au ar fi specializată în unul sau mai multe sectoare.

2. Învățământul profesional. Din cauza dimensiunilor mici, poliilor județeni le va fi mai greu să atragă industrii de servicii cu valoare adăugată mare. Cele mai multe se vor baza pe sectorul manufacturier pentru stimularea creșterii și a dezvoltării. Și, bineînțeles, sectorul manufacturier necesită persoane cu pregătire corespunzătoare și dorința de a lucra în sectorul respectiv.

Autoritățile locale din poliile județeni pot juca un rol important în găsirea locurilor de muncă potrivite pentru oameni și pot ajuta la facilitarea învățării la locul de muncă, precum și la consolidarea sistemului de învățământ profesional.

3. Infrastructura conectivă regională. Poliile județeni au un procent relativ mare de navetiști, au facilități industriale care se găsesc din ce în ce mai des în zonele periurbane și au atracții turistice în locurile din apropiere. La fel ca în cazul celorlalți poli, poliile județeni ar beneficia de un accent pus pe reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii județene de legătură – în special a drumurilor județene și a drumurilor locale.

O cooperare solidă și o planificare comună cu consiliile județene sunt esențiale în acest sens. Această infrastructură de legătură va facilita nu numai naveta, ci și procesul de urbanizare, permițând consolidarea unor zone urbane cu densitate mare a populației în jurul lor.

4. Regenerarea urbană. Cu excepția orașelor cu centre istorice bine definite (Bistrița, Baia Mare, Alba Iulia), trăsătura dominantă a poliilor județeni este aceea că au fost dezvoltate mai ales în perioada comunistă. Blocurile comuniste reprezintă trăsătura definitorie a acestor orașe, una care nu a trecut cu brio testul timpului. Multe din blocurile comuniste au depășit perioada de garanție, cele mai multe nu au beneficiat de îmbunătățiri majore în ultimii ani, iar fațadele au fost afectate de intervențiile proprietarilor privați (de exemplu, închiderea balcoanelor, schimbarea geamurilor, zugrăvirea fațadelor). O scădere a calității spațiilor de locuit (inclusiv a zonelor din jurul blocurilor – de exemplu, spațiile verzi, potecile, locurile de joacă) va duce în mod inevitabil la o scădere a calității vieții, ceea ce poate crește probabilitatea mutării în altă parte a locuitorilor din poliile județeni.

5. Calitatea vieții. Unii dintre poliile județeni au centre civice frumoase care merită să fie reabilite și îmbunătățite, atât în beneficiul oamenilor care locuiesc acolo, cât și ca modalitate de a atrage mai mulți turiști.

6. Capacitatea. Autoritățile locale ale poliilor județeni trebuie să fie echipate corespunzător pentru accesarea eficientă a fondurilor UE și a celor din bugetul de stat (adesea, nu dispun de mijloacele necesare pentru îmbunătățirea infrastructurii de dezvoltare, de care este mare nevoie).

În plus, acestea au nevoie să își consolideze capacitatea de realizare a programelor de investiții multianuale și de atragere, păstrare și „cultivare” a investitorilor cu valoare adăugată mare.

CÂTEVA CUVINTE DESPRE MIGRAȚIA EXTERNĂ

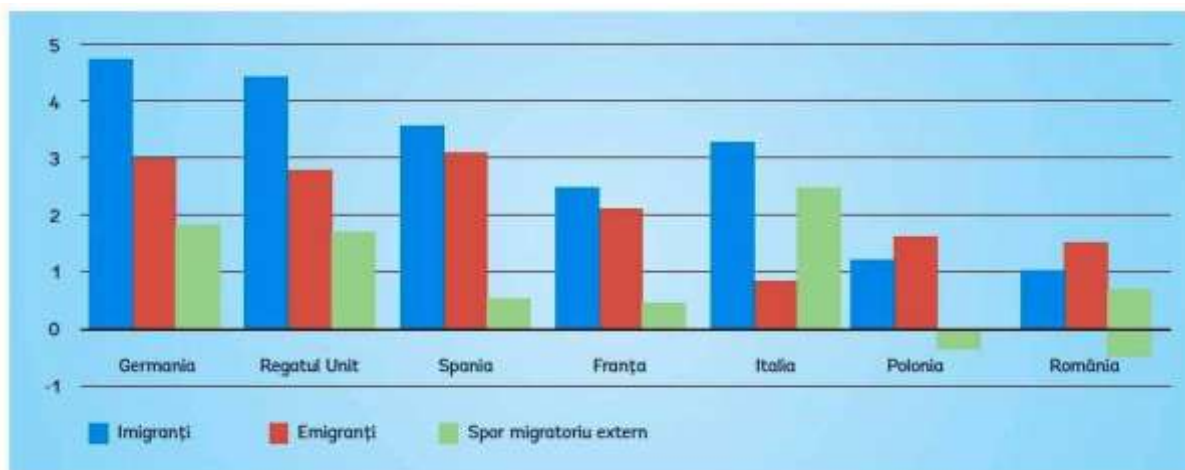
În perioada 1990-2011, 1,8 milioane de români au migrat către cele 41 de zone urbane funcționale analizate aici, dar alte 3 milioane au emigrat în străinătate.

Amploarea exactă a migrației externe este greu de estimat, dat fiind că persoanele care emigrează nu sunt înregistrate într-o bază de date atunci când se mută. Potrivit Institutului Național de Statistică (INS), fenomenul migrației externe nu a fost măsurat la nivelul real nici în estimările anuale privind populația, nici în rezultatele finale ale recensământului din 2011. Potrivit datelor recensământului din 2011, numai 1,1 milioane de români locuiesc în străinătate, deși Eurostat estimează că numărul lor este de aproximativ 3 milioane.

Această neconcordanță apare deoarece numeroși emigranți sau rudele acestora nu sunt prezenți pentru a oferi date recenzorilor. Se poate realiza însă o estimare mai realistă a amplitudinii reale a migrației în străinătate prin corelarea mai multor surse de date, și anume :

- 1) populația oficială din fiecare unitate administrativ-teritorială (adică numărul de cetățeni cu domiciliul în respectiva UAT);
- 2) cetățenii cu reședință permanentă înregistrată în cadrul recensământului și incluși în cadrul populației stabile din fiecare unitate administrativ-teritorială.

Diferența dintre aceste două grupuri (inclusiv emigranții pe termen scurt, incluși din punct de vedere metodologic în rândul populației stabile determinate în cadrul recensământului) este reprezentată de **cetățenii cu reședință permanentă în străinătate, și anume 2,7 milioane în 2011**, cifră aproape identică cu estimările Eurostat.

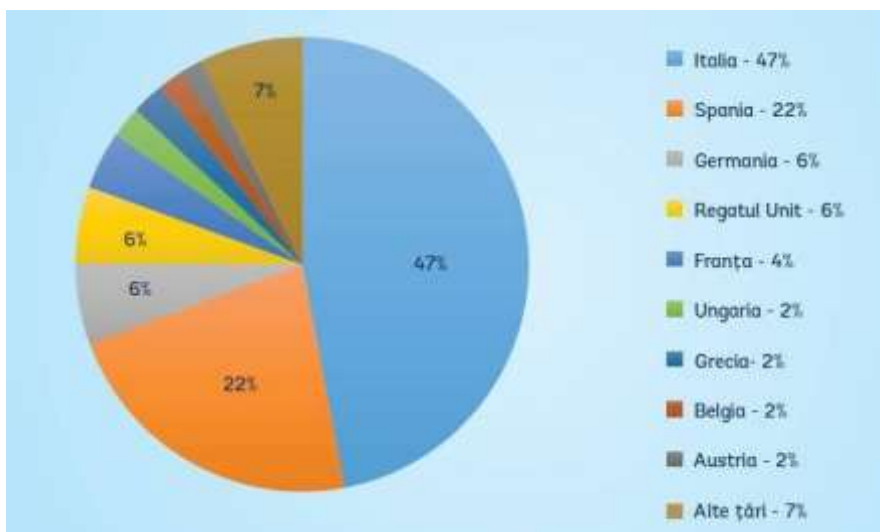

Eurostat estimează că aproximativ 3 milioane de români și-au părăsit țara după anul 1990, dintre care nu mai puțin de 1,5 milioane au făcut acest lucru după aderarea României la Uniunea Europeană în 2007. **Acest fapt plasează România pe locul al șaselea în clasamentul principalelor surse de migranți la nivelul UE, în termeni absoluți, și respectiv pe primul loc în termeni relativi (ca pondere a migranților în populația totală).** Rata ridicată a emigrației, corelată cu o rată mai redusă a imigrației, a condus la un spor migratoriu extern negativ care, în prezent, constituie principala cauză a declinului forței de muncă și una dintre principalele surse ale declinului demografic. **Zilnic, aproximativ 500 de locuitori de mută din România în altă țară**, ceea ce face din migrația externă una dintre principalele provocări pentru factorii de decizie.

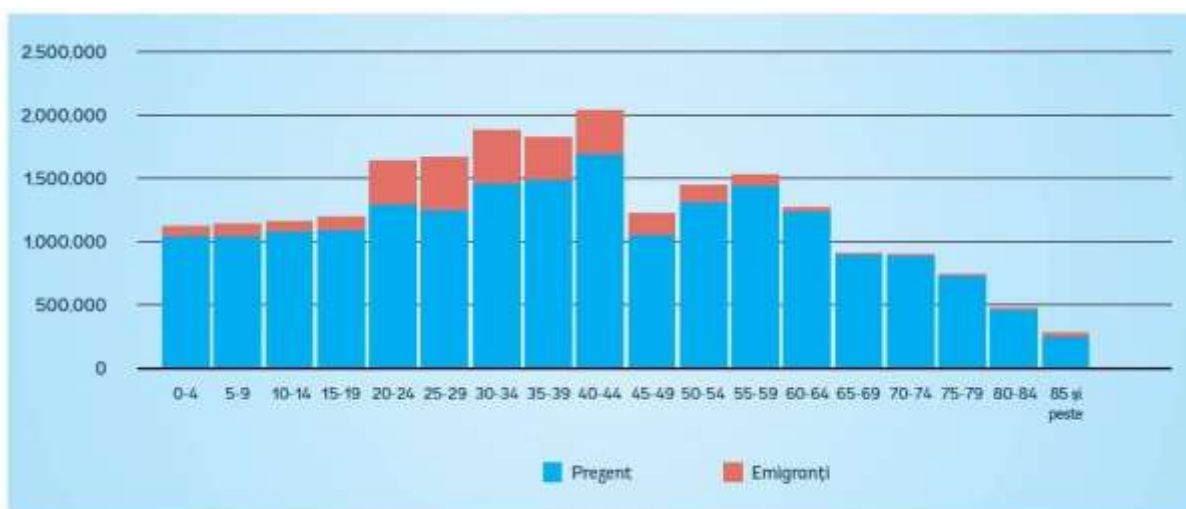
Principalele destinații ale migranților externi, după țara de origine (în 2015) : în prezent, România este principala țară de origine a imigranților din Spania, Italia și Ungaria (a se vedea harta de mai jos).

Principalele țări de destinație pentru emigranții români :

Grupele de vârstă cele mai predispușe să emigreze :

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Dacă estimarea la nivel național prezintă un nivel de încredere de peste 95%, cea la nivel de județ sau de localitate prezintă un nivel de încredere de 80%, fiind influențată de fluxurile migratorii interne subestimate (în special în cadrul zonelor urbane funcționale).

Se pot observa unele tipare de migrație externă chiar și la nivel regional și județean. Emigranții din estul României se îndreaptă îndeosebi spre Italia, iar cei din centru și sud preferă Spania.

Zonele cele mai afectate de migrația externă sunt cele izolate și dens populate, lipsite de un centru urban mare și dinamic, cum ar fi zona Subcarpaților Orientali (județele Suceava, Neamț, Bacău, Vrancea), Satu-Mare, Maramureș și Bistrița-Năsăud. Este important de menționat că aceste regiuni sunt periferice atât în context național, cât și în UE, fiind situate la frontierele externe ale României și ale Uniunii Europene.

Nu este obligatoriu să existe o corelare directă între migrația externă și subdezvoltare, emigranții provin, într-o proporție covârșitoare, din localități mai dezvoltate (de exemplu, din centre urbane mai mari), deși în termeni relativi ei părăsesc preponderent zone rurale sărace. Pentru numeroși locuitori ai zonelor rurale sărace, naveta și migrația internă nu sunt îndeajuns de atractive din cauza gradului redus de urbanizare, a distanței față de oportunități și a infrastructurii de transport precare. Migrația externă a fost pentru mulți locuitori ai acestor zone cea mai simplă cale spre o viață mai bună.

Rata reală estimată a emigrației, pe localități (în imagine Județul Neamț) :

INDICELE MAGNETISMULUI

Datele analizate indică faptul că cetățenii României migrează din trei motive principale : motive personale (de exemplu, căsătoria), profesionale sau academice.

Astfel, cel mai probabil vor atrage cei mai mulți locuitori zonele urbane funcționale cu populația cea mai mare (de exemplu, este mai probabilă găsirea unui partener de viață în localități mai mari), cu cele mai multe locuri de muncă disponibile și cu cele mai multe locuri la universități. În mod similar, oamenii aleg să se mute într-un alt oraș pentru o mai bună calitate a vieții, pentru a trăi într-un loc mai de prestigiu (adeseori persoanele migrează din orașe mai mici spre orașe mai mari) sau pentru a valorifica oportunități de dezvoltare a afacerilor.

În plus, în decizia persoanei au un rol și o serie de factori favorizanți (de exemplu, apropierea de piețele mari, prețurile medii ale locuințelor/terenurilor, calitatea administrației locale, toleranța locuitorilor orașului de destinație).

În mod clar, acele ZUF care oferă cea mai bună combinație dintre factorii populație numeroasă, multe locuri de muncă și locuri la universități, precum și o bună calitate a vieții sunt zonele care au șansele cele mai mari să atragă mulți locuitori.

Am decis, așadar, să verificăm această ipoteză și să identificăm zonele urbane funcționale care au cele mai mari șanse, din punct de vedere statistic, să atragă oameni. Acest demers ne-ar permite să identificăm orașele din România cu cele mai bune și cele mai slabe rezultate atunci când vine vorba despre capacitatea a atrage migranți.

Variabilele independente care par să influențeze cel mai mult migrația internă sunt : 1. Populația stabilă totală (pondere: 23%); 2. Numărul de studenți (pondere: 21%); 3. Salariul lunar mediu (în euro) (pondere: 21%); 4. Veniturile firmelor pe cap de locuitor (pondere: 20%); 5. Investițiile publice pe cap de locuitor (pondere: 6%); 6. Distanța rutieră față de București (pondere: 9%).

Aceste ponderi au fost apoi utilizate, cu o metodă simplă de ierarhizare, pentru a identifica zonele urbane funcționale din România care din punct de vedere statistic sunt mai atractive pentru migranți :

ZUF	CLASIF Pop	CLASIF Stud	CLASIF DistBuc	CLASIF Salariu	CLASIF VenitFirme	CLASIF Invest	Indice final
6 Iași	7	3	13	6	25	14	10.51
14 Bacău	17	16	19	14	15	5	15.22
25 Suceava	22	14	11	40	35	26	25.95
29 Piatra Neamț	25	34	14	36	29	7	27.93
31 Botoșani	28	38	8	33	27	18	28.55
38 Vaslui	39	38	18	26	37	17	32.45

Tabelul de mai jos compară ierarhizarea celor 40 de Zone Urbane Funcționale în funcție de indicele magnetismului cu ierarhizarea lor în funcție de migrația reală în perioada 1991-2011:

ZUF	Poziția în funcție de indicele magnetismului	Poziția în funcție de migrație în perioada 1991-2011	Diferența dintre poziția prezisă și cea reală
Cluj-Napoca	1	2	-1
Timișoara	2	1	1
Brașov	3	5	-2
Constanța	4	4	0
Arad	5	9	-4
Iași	6	3	3
Pitești	7	7	0
Sibiu	8	11	-3
Târgu Mureș	9	12	-3
Ploiești	10	6	4
Oradea	11	8	3
Craiova	12	10	2
Galați	13	16	-3
Bacău	14	14	0
Baia Mare	15	22	-7
Alba Iulia	16	25	-9
Siatina	17	39	-22
Satu Mare	18	18	0
Târgu Jiu	19	23	-4
Deva	20	21	-1
Târgoviște	21	17	4
Buzău	22	15	7
Bistrița	23	26	-3
Râmnicu Vâlcea	24	13	11
Suceava	25	19	6
Drăbeta Turnu Severin	26	28	-2
Tulcea	27	32	-5
Reșița	28	38	-10
Piatra Neamț	29	24	5
Brăila	30	29	1
Botoșani	31	37	-6
Zalău	32	27	5
Calărași	33	35	-2
Focșani	34	20	14
Sibovia	35	31	4
Miercurea Ciuc	36	30	6
Sfântu Gheorghe	37	33	4
Vaslui	38	34	4
Alexandria	39	40	-1
Giurgiu	40	36	4

Notă: Culoarea roșie indică orașele cu performanțe precare
Culoarea albastră indică orașele cu performanțe bune

ORAȘELE DIN ROMÂNIA ÎN CARE OAMENII ȘI-AR DORI CEL MAI MULT SĂ LOCUIASCĂ

În acest capitol vom discuta **rezultatele unui sondaj în care am întrebat oamenii unde intenționează să se mute în viitor**. Sondajul a fost aplicat unui eșantion reprezentativ de 1.250 de persoane din România, utilizând o metodă de eșantionare aleatorie care a ținut seama de distribuția teritorială a populației, de structura demografică și de distribuția pe sexe și pe zone urbane / rurale.

Atunci când au fost întrebați unde și-ar dori să se mute, 66,5% dintre respondenți au afirmat că ar prefera să se mute tot în România, în timp ce 31,3% au menționat că ar prefera să se mute în străinătate.

Astfel, rezultatele arată că aproximativ 2,4 milioane de români iau în calcul ideea de a se muta tot pe teritoriul țării în următorii 5 ani, în timp ce 1,1 milioane au în vedere să emigreze - o inversare față de dinamica anilor anteriori, când majoritatea românilor preferau să se mute în străinătate.

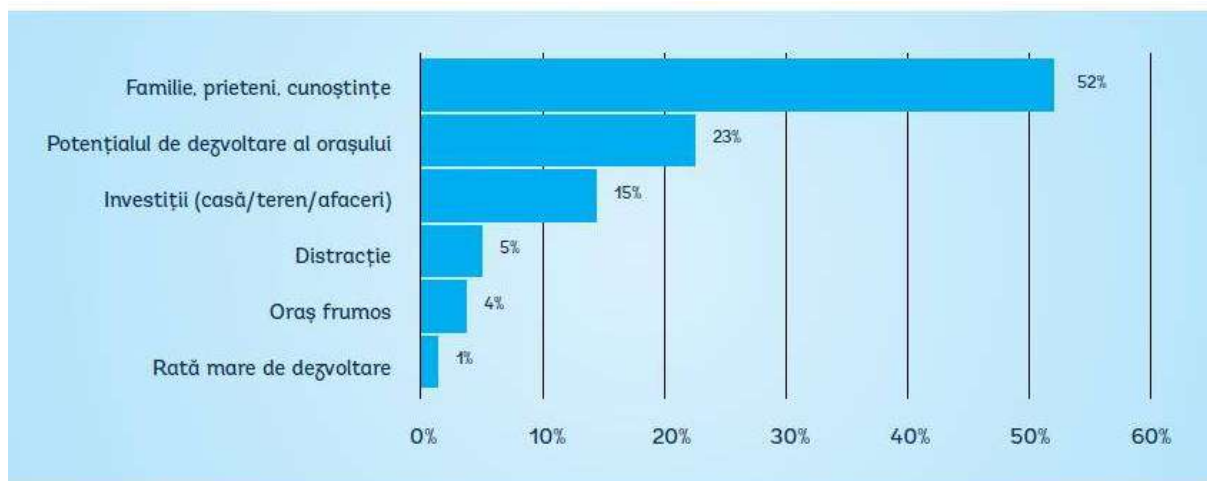
Locuitorii din mediul urban și cei cu un nivel de studii mai ridicat sunt mai predispuși să emigreze, în timp ce aceia cu un nivel de studii mai redus și locuitorii din zona rurală sunt mai predispuși să se mute în interiorul țării.

Atunci când au fost întrebați despre motivul alegerii unui anumit oraș, marea majoritate au ales „calitatea vieții” ca principal motiv. Acest lucru evidențiază încă o dată necesitatea de a investi în infrastructura urbană și necesitatea unui efort concertat pentru ca orașele să devină mai atractive pentru oameni.

Al doilea motiv pentru care oamenii aleg anumite orașe îl constituie „locurile de muncă”. După cum se întâmplă în majoritatea țărilor, accesul la locuri de muncă este un important magnet pentru migranți.

Cel de al treilea motiv pentru care oamenii aleg anumite orașe este asistența medicală specializată. În contextul declinului demografic și al îmbătrânirii populației, accesul ușor la unități sanitare prezintă o importanță aparte.

Pentru al patrulea motiv, respondenții au menționat o opțiune diferită de cele sugerate anterior, cele mai frecvente motive sunt enumerate în figura de mai jos.

ZUF	În ce oraș v-ar plăcea mai mult să locuiți?	În ce oraș, diferit de cel în care locuiți în prezent, v-ar plăcea cel mai mult să locuiți?	Pondere ZUF din populația totală a țării	De ce preferați acest oraș?				
				Locuri de muncă	Calitatea vieții	Servicii educaționale	Asistență medicală specializată	Alt motiv
București	15.23%	14.46%	13.43%	4.24	4.18	4.04	4.13	3.08
Cluj-Napoca	11.37%	15.32%	2.34%	4.22	4.27	3.71	4.11	3.5
Timișoara	9.14%	11.88%	2.52%	4.29	4.49	4.11	3.94	2.32
Brașov	8.53%	11.53%	2.27%	3.8	4.42	3.56	3.74	4.25
Constanța	5.18%	3.96%	2.72%	3.37	4.22	2.82	3.39	4.71
Sibiu	4.06%	5.16%	1.34%	4	4.33	3.51	3.59	3.86
Iași	3.76%	4.30%	2.06%	4.09	4.53	3.97	3.46	2.75
Oradea	2.64%	2.24%	1.67%	4.35	4.92	3.79	4.3	3
Suceava	2.23%	1.89%	0.91%	2.89	3.71	2.83	3.17	3
Târgu Mureș	2.13%	1.56%	1.25%	3.8	3.3	3.3	2.85	3.78
Pitești	1.93%	2.41%	1.73%	3.68	3.83	3.05	3.37	2.5
Piatra Neamț	1.93%	1.72%	0.74%	3.63	4.28	3.19	3.7	3.75
Râmnicu Vâlcea	1.73%	1.90%	1.16%	2.88	4.06	3.24	3.24	4.4
Arad	1.62%	1.20%	1.48%	3.38	4	3.56	3.5	3.7
Galați	1.52%	0.34%	1.69%	2	3.73	2.87	3.33	X
Ploiești	1.52%	0.52%	2.52%	3.13	4.4	3.67	3.4	4
Baia Mare	1.32%	1.03%	1.07%	3.63	4.38	3.25	4.25	3.5
Craiova	1.32%	1.38%	1.89%	4	4.54	3	4.08	4.33
Miercurea Ciuc	1.02%	0.17%	0.49%	2.9	4	3.3	3.7	3.6
Târgu Jiu	1.02%	0.00%	0.72%	4.4	4	4.1	4.1	2.75
Târgoviște	0.91%	0.52%	1.05%	3.44	3.78	3.56	3.56	2.67
Bacău	0.91%	1.20%	1.14%	3.22	3.89	3.11	3.22	5
Alexandria	0.81%	0.34%	0.35%	3.75	3.88	3.13	3.88	2.75
Buzău	0.81%	0.69%	1.28%	4.2	4.8	3.8	3.8	5
Deva	0.81%	0.34%	0.79%	4.67	4.5	3.63	4.38	X
Reșița	0.81%	0.69%	0.40%	4	4.43	2.43	4.25	X
Brăila	0.81%	0.34%	0.98%	3.25	3.75	2.5	3.25	3
Focșani	0.71%	0.00%	0.86%	2.5	4.14	3.43	2.67	3
Giurgiu	0.71%	1.03%	0.40%	3.43	4.29	2.57	3.71	2
Slatina	0.71%	0.00%	0.66%	4.8	4.8	4.8	4.4	2
Botoșani	0.71%	0.34%	0.64%	3.29	4.14	2.71	4	4
Vaslui	0.61%	0.34%	0.40%	4.5	4.5	3.25	4.75	2

Alba Iulia	0.51%	0.17%	0.56%	2.25	3.5	3.4	2.5	3
Bistrița	0.51%	0.52%	0.63%	2.8	4.4	3.4	3.4	4.67
Satu Mare	0.51%	0.52%	0.97%	4.4	4	3.6	3.8	3.67
Sfântu Gheorghe	0.51%	0.86%	0.42%	3.2	4.8	2	3.2	X
Slobozia	0.41%	0.69%	0.40%	3.5	5	3	5	X
Zalău	0.41%	0.34%	0.45%	1.5	3	1.5	1.5	1
Drobeta-Turnu Severin	0.30%	0.00%	0.60%	3.33	4	3.67	3	X
Călărași	0.20%	0.00%	0.52%	2	2.5	2.5	1.5	4
Tulcea	0.20%	0.34%	0.47%	5	5	3	3	5

Aceste date permit și întocmirea unei estimări aproximative a migranților pe care administrațiile locale se pot aștepta să îi primească în următorii ani. Astfel, știm că aproximativ 1,7 milioane de persoane din România iau în calcul posibilitatea de a se muta, în următorii 5 ani, într-o zonă urbană din interiorul țării, diferită de cea în care locuiesc în prezent. De asemenea, știm ce orașe ar prefera aceste persoane dacă ar dori să se mute. Punând la un loc aceste date, obținem o perspectivă generală a numărului absolut al persoanelor interesate să se mute în București sau în una dintre reședințele de județ în viitorul apropiat (a se vedea tabelul de mai jos, în care apar **primele 15 destinații urbane preferate**) :

Nr.	ZUF	Posibili migranți
1	Cluj-Napoca	260,440
2	București	245,820
3	Timișoara	201,960
4	Brașov	196,010
5	Sibiu	87,720
6	Iași	73,100
7	Constanța	67,320
8	Pitești	40,970
9	Oradea	38,080
10	Râmnicu Vâlcea	32,300
11	Suceava	32,130
12	Piatra Neamț	29,240
13	Târgu Mureș	26,520
14	Craiova	23,460
15	Arad	20,400

POT ORAȘELE SECUNDARE SĂ SUSȚINĂ CREȘTEREA REGIONALĂ ?

Tabelul sumar de mai jos oferă o imagine clară și ilustrativă a importanței orașelor secundare pentru economiile regionale. Poliile de creștere (Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Ploiești și Timișoara) contribuie la rezultatul economic regional într-o proporție dublă față de ponderea lor în rândul populației regiunii, ceea ce demonstrează că sunt motoare de creștere economică pentru aceste regiuni.

	POPULAȚIE (2011)	%	ANGAJAȚI (2011)	%	VENITURI FIRME (mil. euro), în 2015	%
Nord-Est (rămasă în urmă)	3.302.217	100.0%	1.441.083	100.0%	€ 18.093	100.0%
Iași	414.869	12.6%	193.830	13.5%	€ 3.855	24.0%
Bacău	228.656	6.9%	108.638	7.5%	€ 2.923	18.2%
Suceava	182.955	5.5%	85.310	5.9%	€ 1.402	8.7%
Piatra Neamț	148.011	4.5%	66.598	4.6%	€ 1.268	7.9%
Botoșani	129.276	3.9%	56.509	3.9%	€ 1.099	6.8%
Vaslui	80.861	2.4%	39.929	2.8%	€ 533	3.3%
Total ZUF	1.184.628	35.9%	550.814	38.2%	€ 11.080	68.8%

Regiunile cel mai puțin dezvoltate din România (Nord-Est, Sud-Vest și Sud) au un lucru în comun : spre deosebire de celelalte regiuni, majoritatea populației lor locuiește în afara zonelor urbane funcționale existente, populația acestor regiuni este predominant rurală sau locuiește în orașe mici. **Îndeosebi în regiunea Nord-Est, caracterizată de zone rurale dense, consolidarea zonelor urbane va căpăta o importanță capitală în următorii ani.**

Dovezile mai indică faptul că persoanele care se mută în zone urbane funcționale reușesc să dobândească un nivel de trai mai ridicat :

	Populație			Ponderea din populația regiunii			Indicele dezvoltării umane locale		
	2001	2011	Schimbare demografică între 2001 și 2011 (%)	2001	2011	Fluctuația ponderii între 2001 și 2011	2001	2011	Diferență față de media regională în 2011
Nord-Est (rămasă în urmă)	3.801.237	3.302.217	-13.1%	100.0%	100.0%	0.0%	52.3	67.5	
Iași	437.378	414.869	-5.1%	11.5%	12.6%	1.1%	69.2	88.6	21.1
Bacău	267.504	228.656	-14.5%	7.0%	6.9%	-0.1%	65.4	84.1	16.6
Suceava	199.727	182.955	-8.4%	5.3%	5.5%	0.2%	61.1	79.5	12.0
Piatra Neamț	177.381	148.011	-16.6%	4.7%	4.5%	-0.2%	60.7	77.4	9.9
Botoșani	138.127	129.276	-6.4%	3.6%	3.9%	0.3%	65.4	84.1	16.6
Vaslui	104.365	80.861	-22.5%	2.7%	2.4%	-0.3%	61.3	78.6	11.1
Total ZUF	1.324.482	1.184.628	-10.6%	34.8%	35.9%	1.1%	64.5	83.3	15.8

În general, **Zonele Urbane Funcționale mai mari** au înregistrat rezultate mai bune decât cele mai mici, ceea ce, încă o dată, arată că mărimea reprezintă un avantaj clar.

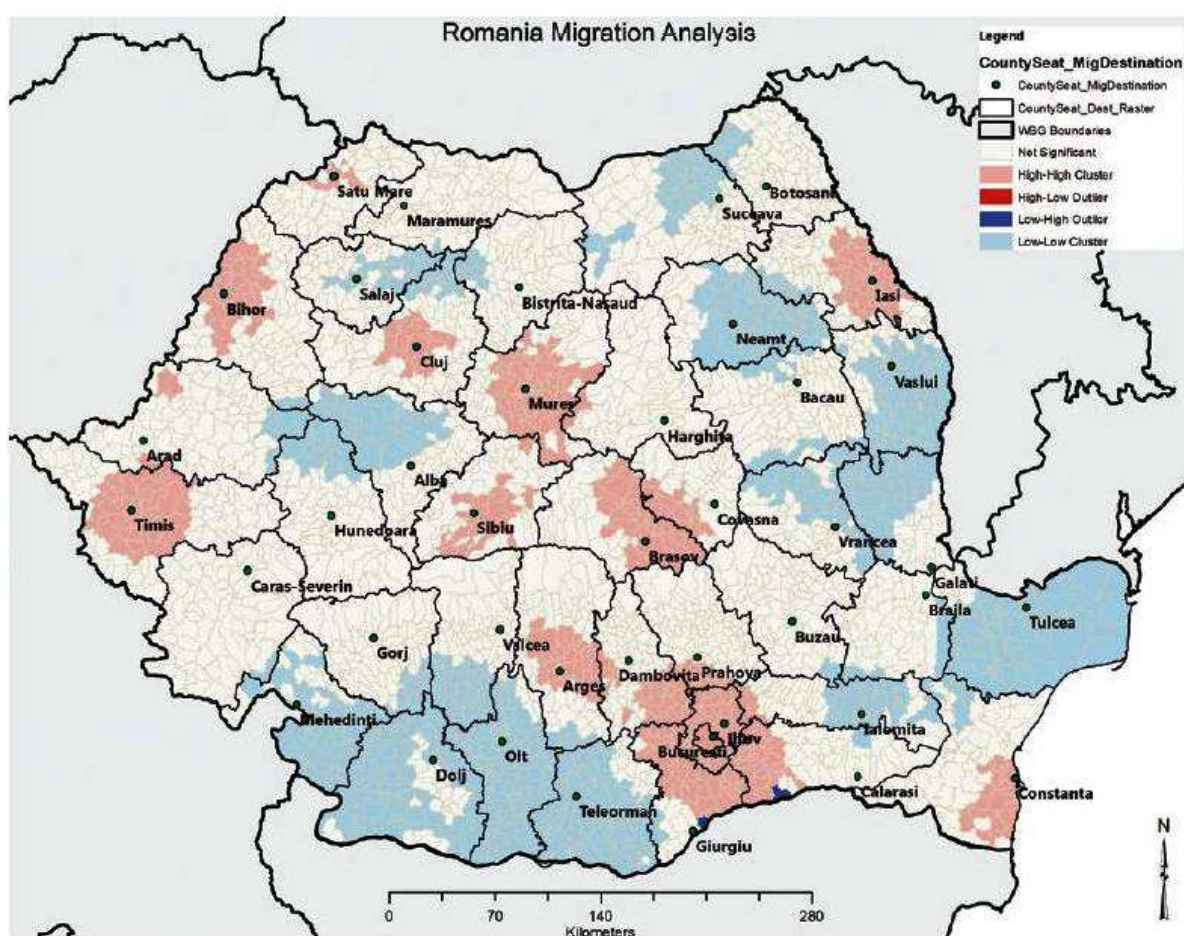
În general, **ZUF mai mici** au înregistrat o pondere a populației în scădere față de populația regiunii. Situația lor relativ mai precară în acest sens se datorează probabil emigrării populației, precum și migrării către zone urbane funcționale de mai mari dimensiuni.

Unele ZUF, precum Vaslui, Focșani, Tulcea, Brăila, Miercurea Ciuc, **Piatra Neamț** sau Zalău, au pierdut peste 15% din populație în perioada 2001-2011, o scădere dramatică, chiar dublă prin comparație cu scăderea medie la nivel regional.

În același timp, ZUF de mai mici dimensiuni prezintă adeseori un nivel ridicat al indicelui dezvoltării umane locale, în pofida scăderii populației și a performanțelor economice relativ precare. Astfel, toate ZUF din regiunea Nord-Est, cea mai săracă regiune din România, înregistrează un IDUL cu cel puțin 10 puncte mai mare decât media regiunii.

Harta punctelor hotspot de mai jos prezintă foarte bine această dinamică. Astfel, zonele cu cea mai bună dinamică a populației între 2002 și 2011 sunt situate de obicei în jurul unui centru urban dinamic.

Figura 93. Zonele cu cea mai bună (roșu) și cea mai slabă (albastru) dinamică a populației între 2002 și 2011

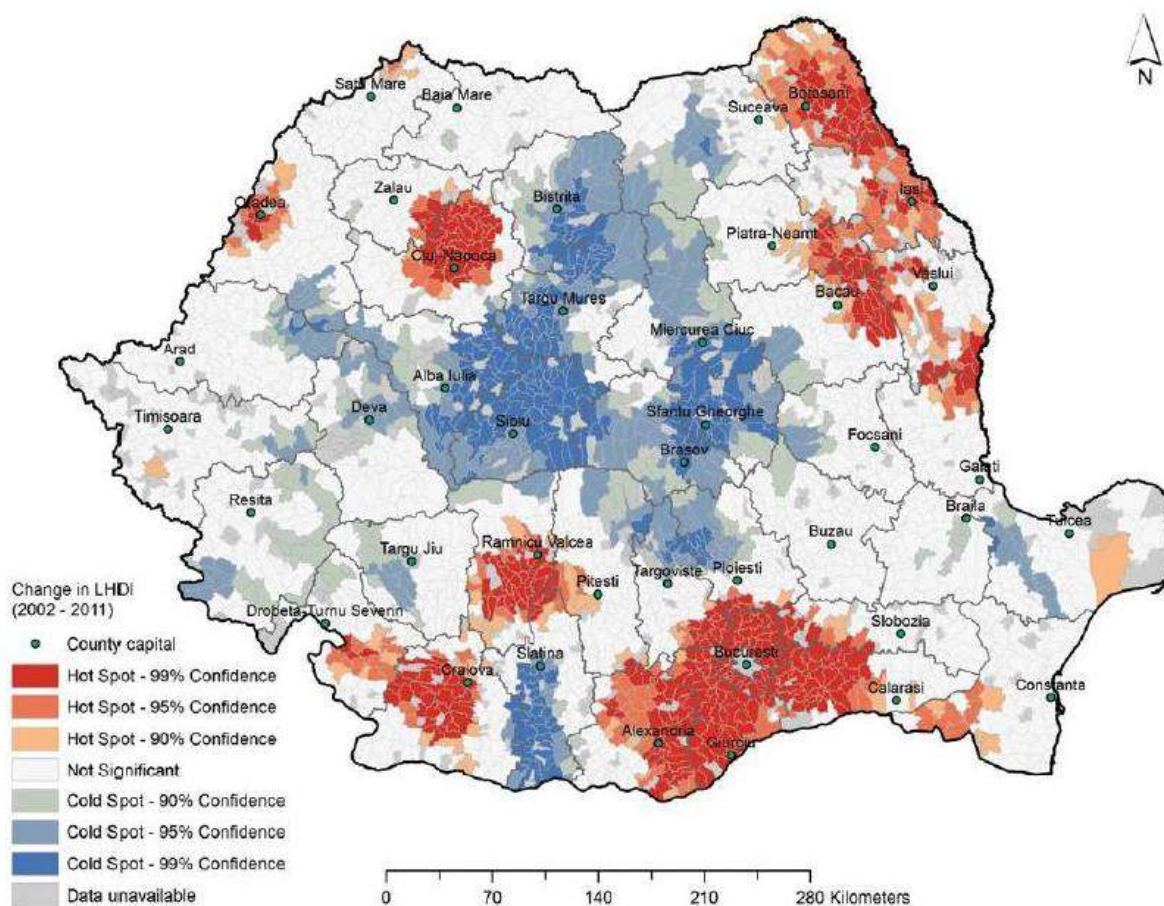
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Pe de altă parte, centrele manufacturiere, cum ar fi Brașovul sau Piteștiul, atrag oamenii din zonele învecinate. De obicei, oamenii fac naveta spre locurile de muncă în domeniul producției, fără să se mute în localitățile respective. S-ar putea spune că centrele de producție aduc beneficii teritoriilor, iar cele de servicii aduc beneficii oamenilor. Centrele de servicii se află în prima linie în materie de inovare și creștere economică și sporesc productivitatea oamenilor aducându-i împreună, pe când centrele de producție sporesc productivitatea oamenilor care locuiesc deja în teritoriile din jur.

Atunci când analizăm unde au crescut cel mai rapid nivelurile de dezvoltare, observăm altă dinamică interesantă. În primul rând, vedem o creștere foarte rapidă în zonele din jurul orașelor dinamice din regiunile rămase în urmă. Zonele hotspot (cu intensitate ridicată) ale dezvoltării sunt în mare parte grupate în Regiunile Nord-Est, Sud-Vest și Sud - regiunile cele mai puțin dezvoltate ale României. În plus, acestea sunt grupate în jurul unor centre urbane importante din regiunile respective - de ex, Iași, Bacău și Botoșani în Regiunea Nord-Est.

Figura 94. Zonele cu cea mai bună (roșu) și cea mai slabă (albastru) dinamică a dezvoltării între 2002 și 2011

Cu toate acestea, centrele de servicii precum Cluj-Napoca și Iași au adus beneficii unei zone învecinate mai mici decât unele centre industriale precum Brașov sau Timișoara. Nivelul de dezvoltare a localităților din jurul orașelor Cluj-Napoca și Iași scade destul de repede - la depășirea razei de 10 km de centrul urban respectiv. În cazul Timișoarei se înregistrează o scădere semnificativă a nivelului de dezvoltare a localităților din jur la o distanță de numai 25 km, în timp ce în cazul Brașovului acest punct de inflexiune se află la 50 km.

În mod interesant, creșterea cea mai lentă (punctele reci) se înregistrează în regiunea cea mai urbanizată - Regiunea Centru. Astfel, majoritatea localităților din această regiune au un nivel mai ridicat de dezvoltare decât restul țării și, ca atare, rata de convergență a fost mai lentă. Localitățile relativ mai sărace din Regiunile Nord-Est, Sud-Vest și Sud au început tranziția de la un nivel de dezvoltare mai scăzut și au făcut convergența într-un ritm mai rapid între 2002 și 2011.

AU BENEFICIAT ZONELE URBANE FUNCȚIONALE DIN ROMÂNIA DE SPRIJIN ADECVAT ?

Cu toate că extrem de multe dovezi arată că ZUF sunt esențiale pentru creșterea și dezvoltarea unei țări, puține țări au întocmit politici sau strategii clare de dezvoltare urbană, iar România nu este o excepție în acest sens.

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR) a fost finalizată în anul 2015 și delimitează clar importanța zonelor urbane ca promotoare a creșterii economice și a dezvoltării țării.

Totuși, la data elaborării prezentului raport, strategia încă nu fusese aprobată de Parlament.

Niciodată în istoria României nu a mai existat o strategie sau o politică de dezvoltare urbană care să recunoască importanța orașelor pentru dezvoltarea țării, iar guvernul acordă puțină asistență specială orașelor și zonelor metropolitane (de exemplu, programe de investiții care să încurajeze dezvoltarea zonelor metropolitane).

Cel mai mare program de investiții la nivel sub-național, PNDL (Programul Național de Dezvoltare Locală) practic nu prevede alocări pentru investiții în zonele urbane. În anul 2017 a fost aprobat bugetul multianual al PNDL, în valoare de 30 de miliarde de lei (aproximativ 6,6 miliarde de euro), iar aceste fonduri sunt destinate în principal zonelor rurale.

În ultimii ani, autoritățile zonelor urbane au trebuit să depindă de propriile fonduri sau de fonduri ale UE pentru cheltuieli critice de capital.

Tabelul de mai jos oferă o imagine generală asupra cheltuielilor de capital din perioada 2007-2015 aferente reședințelor de județ, precum și zonelor urbane funcționale aferente.

	Fonduri UE		Cheltuieli din bugetul propriu		Cheltuieli de capital totale	
	Centrul urban	ZUF	Centrul urban	ZUF	Centrul urban	ZUF
Iași	€ 152,791,778	€ 181,519,695	€ 115,889,503	€ 178,326,477	€ 268,681,281	€ 359,846,172
Bacău	€ 79,053,034	€ 100,219,161	€ 96,747,847	€ 147,945,195	€ 175,800,881	€ 248,164,357
Piatra Neamț	€ 32,766,077	€ 43,241,704	€ 88,337,721	€ 126,549,780	€ 121,103,798	€ 169,791,484
Botoșani	€ 20,989,209	€ 25,729,559	€ 59,618,570	€ 70,992,411	€ 80,607,779	€ 96,721,970
Suceava	€ 21,449,080	€ 34,406,644	€ 48,952,665	€ 91,391,720	€ 70,401,745	€ 125,798,363
Vaslui	€ 21,995,069	€ 27,422,930	€ 29,887,653	€ 49,502,304	€ 51,882,722	€ 76,925,234

Este, de asemenea, interesant de menționat că excluzând cheltuielile UE, cheltuielile de capital sunt mai ridicate în zonele periurbane decât în centrele urbane. Localitățile din cadrul ZUF situate în afara celor 40 de reședințe de județ au realizat 19% din totalul cheltuielilor de capital pe plan local, față de cele 18% realizate de reședințele de județ. În principal, acest lucru înseamnă că localitățile din cadrul ZUF (în afara centrelor urbane ale României) alocă mai multe fonduri cheltuielilor de capital decât centrele urbane ale acelorși ZUF. Acest lucru nu este rău în sine, date fiind nevoile semnificative ale zonelor periurbane. Însă majoritatea acestor investiții au fost făcute în mod fragmentat, rezolvându-se problemele punctuale ale acestor localități în loc să se rezolve problemele zonei metropolitane. Nivelul metropolitan constituie în prezent un vid administrativ și de investiții în România, care încă nu a fost umplut corespunzător.

Banca Mondială a elaborat un instrument simplu (**bugetul operațional**) pentru Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, care permite autorităților publice să pregătească programe multianuale de investiții.

Instrumentul pornește de la premisa că autoritățile locale au necesități aproape nelimitate, dar dispun de resurse limitate. Astfel, ordonarea corectă a nevoilor în funcție de priorități este de o importanță crucială. Primul pas în procesul de stabilire a priorităților este identificarea sumei de bani pe care autoritatea publică o poate aloca în mod realist pentru îndeplinirea acelor nevoi.

Bugetul operațional face exact acest lucru. El ia în considerare cheltuielile bugetare din ultimii cinci ani, alocă o valoare medie pentru acei ani și o proiectează pe toată perioada de punere în aplicare a programului. Se izolează veniturile nealocate pentru perioada de punere în aplicare aferentă, iar 30% din aceste venituri nealocate se selectează pentru a deveni bugetul operațional al autorității publice în cauză.

Premisa de bază a acestui instrument este că, cel mai probabil, orice cheltuială de capital asumată de o autoritate publică va presupune mai târziu costuri operaționale și de întreținere. Astfel, dacă cheltuielile de capital sunt asumate într-un ritm nesustenabil, autoritatea publică riscă să irosească resurse valoroase. De exemplu, o autoritate publică care își modernizează rețeaua stradală, însă nu poate întreține aceste drumuri, mai devreme sau mai târziu se va afla în situația inițială de dinainte de modernizarea lor.

Bugetul operațional (30% din veniturile nealocate) oferă autorităților publice o modalitate simplă de a stabili cât să aloce pentru cheltuielile de capital într-o anumită perioadă. Nu este un instrument de precizie, însă poate indica autorităților publice dacă cheltuie insuficient sau în exces.

Tabelul de mai jos arată că în perioada 2007-2015 localitățile situate în zonele peri-urbane ale ZUF București și ale zonelor urbane funcționale ale celor 40 de reședințe de județ, precum și orașele mai mici, au cheltuit în exces, în timp ce majoritatea centrelor urbane au cheltuit insuficient.

Tabelul 20. Orașele care au cheltuit prea mult și cele care au cheltuit insuficient în perioada 2007-2015

	Cheltuieli de capital totale (2007-2015)		Buget operațional 2007-2015		Diferența dintre bugetul operațional și cheltuielile reale	
	Centrul urban	Zona peri-urbană a ZUF	Centrul urban	Zona peri-urbană a ZUF	Centrul urban	Zona peri-urbană a ZUF
Iași	€ 268,681,281	€ 91,164,891	€ 206,752,399	€ 43,319,179	-€ 61,928,882	-€ 47,845,712
Bacău	€ 175,800,881	€ 72,363,476	€ 123,030,465	€ 29,991,512	-€ 52,770,416	-€ 42,371,964
Suceava	€ 70,401,745	€ 55,396,618	€ 53,410,610	€ 28,636,949	-€ 16,991,135	-€ 26,759,669
Piatra Neamț	€ 121,103,798	€ 48,687,686	€ 68,810,141	€ 24,100,594	-€ 52,293,657	-€ 24,587,092
Botoșani	€ 80,607,779	€ 16,114,190	€ 65,471,916	€ 10,030,780	-€ 15,135,863	-€ 6,083,410
Vaslui	€ 51,882,722	€ 25,042,512	€ 34,206,268	€ 9,216,964	-€ 17,676,454	-€ 15,825,548

IMPLICAȚII PENTRU POLITICILE UE, NAȚIONALE ȘI LOCALE

Pentru a stimula creșterea și dezvoltarea orașelor secundare, nu este suficient să ne bazăm doar pe forțele pieței, ci este nevoie și de intervenții strategice ale sectorului public.

De exemplu, o bună infrastructură conectivă este esențială pentru asigurarea unui acces îmbunătățit la piețe, o mai bună mobilitate a persoanelor și o mai bună alocare a resurselor acolo unde este nevoie de ele. Adesea, cele mai necesare proiecte de infrastructură conectivă nu pot fi finalizate din fondurile proprii ale autorităților locale. Investițiile în calitatea vieții (parcuri mai multe și de mai bună calitate, zone pietonale și piste pentru biciclete, sisteme eficiente de transport public, facilități culturale, de artă și divertisment) pot face orașele mai atractive pentru oameni și investitori și, astfel, mai competitive.

În mod similar, o planificare mai bine integrată la nivel metropolitan poate transforma o zonă urbană în una mai atractivă pentru investitori și locuitori, prin deblocarea terenurilor disponibile pentru construcții și o mai bună conectare a regiunii.

Mai exact, creșterea economică urbană este inevitabil legată de o creștere economică metropolitană. Pentru administrațiile locale, acest lucru subliniază un mesaj esențial : planificarea dezvoltării urbane înseamnă, în cele din urmă, o planificare a dezvoltării metropolitane. Mai exact, un primar care dorește ce este mai bun pentru propriul oraș trebuie să instituie un mecanism de coordonare și planificare împreună cu localitățile vecine.

În fine, calitatea vieții va deveni tot mai importantă pentru acele ZUF care încearcă să atragă talente din România și, din ce în ce mai mult, din străinătate. Calitatea vieții este un parametru dificil de cuantificat și de prezentat în cifre concrete. Cu toate că un număr tot mai mare de studii susțin că localitățile cu o bună calitate a vieții pot crește nivelul de satisfacție al comunităților, factorii politici nu acordă o atenție prea mare acestui aspect.

În lipsa unei politici naționale de sine stătătoare pentru dezvoltare urbană, dezvoltarea urbană din România ultimilor ani a fost influențată de politicile Uniunii Europene. **Un călător în orașele din România va constata imediat că cele mai ambițioase proiecte ale ultimilor ani sunt cele care au fost finanțate din fonduri UE.** Strategiile de dezvoltare locală din România sunt de cele mai multe ori adaptate pentru a include proiecte eligibile pentru finanțare UE.

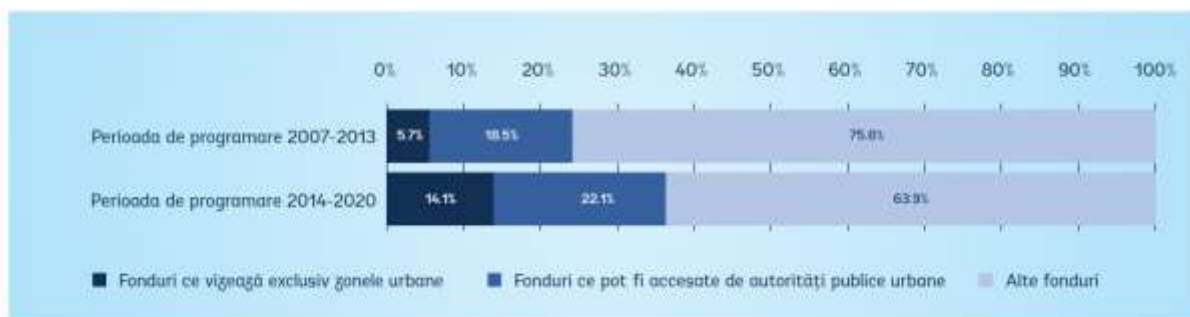
Cu toate că țintele strategiei Europa 2020 sunt adaptate realităților din fiecare stat membru, programele de finanțare individuale introduc unele criterii rigide. De exemplu, Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR) 2014-2020 impune ca o pondere substanțială din fonduri să fie alocată pentru activități de dezvoltare regională în una din următoarele „concentrări tematice”: 1) inovație și cercetare; 2) agenda digitală; 3) sprijin pentru IMM-uri; 4) economie cu emisii reduse de carbon.

În perioadele de programare 2007-2013 și 2014-2020, fondurile UE care au fost alocate în mod specific pentru zonele urbane din România și fondurile aflate la dispoziția autorităților urbane au fost relativ limitate.

În perioada de programare 2007-2013, doar aproximativ 6% din fondurile UE au fost dedicate în mod specific zonelor urbane, în timp ce alte 19% puteau fi accesate de autoritățile urbane.

În perioada de programare 2014-2020, alocarea pentru zonele urbane a crescut semnificativ (la aproximativ 14%), dar rămâne insuficientă în raport cu nivelul ideal

Procentajul fondurilor UE accesibile orașelor din România :

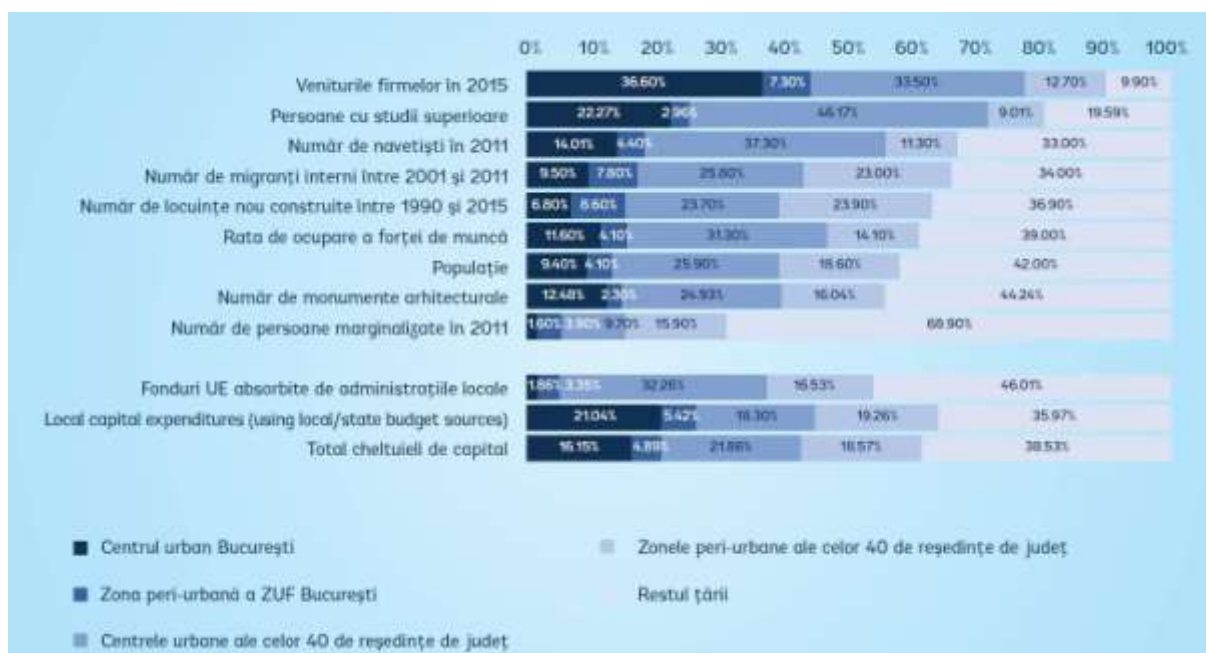
Bugetele operaționale estimate ale C.J. și reședințelor de județ în perioada 2014 - 2023 :

Județ	Buget operațional 2014-2023	Reședință de județ	Buget operațional 2014-2023
Cluj	€ 200,246,884	Cluj-Napoca	€ 419,765,525
Constanța	€ 170,744,238	Constanța	€ 347,545,474
Timiș	€ 158,867,689	Timișoara	€ 417,469,040
Prahova	€ 144,255,311	Ploiești	€ 271,826,657
Iași	€ 140,860,468	Iași	€ 293,573,282
Dolj	€ 125,678,010	Craiova	€ 274,330,186
Brașov	€ 122,779,119	Brașov	€ 351,355,206
Arges	€ 115,051,102	Pitești	€ 175,617,591
Arad	€ 109,195,790	Arad	€ 232,769,605
Sibiu	€ 103,467,305	Sibiu	€ 213,315,669
Suceava	€ 102,241,913	Suceava	€ 123,734,102
Bacău	€ 97,802,260	Bacău	€ 188,467,721
Bihor	€ 92,880,897	Oradea	€ 225,901,162
Mureș	€ 89,607,188	Târgu Mureș	€ 184,351,885
Galati	€ 88,573,837	Galati	€ 265,953,658
Hunedoara	€ 86,747,831	Deva	€ 79,753,116
Neamț	€ 80,511,917	Piatra Neamț	€ 101,196,775
Maramureș	€ 76,055,255	Baia Mare	€ 121,925,796
Bistrița Năsăud	€ 75,634,763	Bistrița	€ 82,485,241
Dâmbovița	€ 74,858,053	Târgoviște	€ 98,853,981
Gorj	€ 71,890,989	Târgu Jiu	€ 84,787,696
Tulcea	€ 71,101,009	Tulcea	€ 82,633,476
Buzău	€ 68,820,197	Buzău	€ 137,931,058
Vrancea	€ 67,675,475	Focșani	€ 80,345,981
Teleorman	€ 65,137,664	Alexandria	€ 46,260,643
Alba	€ 62,466,719	Alba Iulia	€ 79,335,483
Brăila	€ 59,760,328	Brăila	€ 149,224,205
Vâlcea	€ 58,235,810	Râmnicu Vâlcea	€ 118,712,548
Vaslui	€ 57,787,499	Vaslui	€ 48,104,724
Olt	€ 57,525,436	Slatina	€ 96,011,879
Botoșani	€ 57,145,498	Botoșani	€ 81,888,934
Mehedinți	€ 56,707,353	Drobeta-Turnu Severin	€ 87,125,205
Satu Mare	€ 55,877,870	Satu Mare	€ 106,628,016
Harghita	€ 52,400,361	Miercurea-Ciuc	€ 48,510,742
Caras-Severin	€ 50,637,031	Reșița	€ 72,168,216
Giurgiu	€ 49,877,296	Giurgiu	€ 52,048,111
Călărași	€ 45,621,034	Călărași	€ 59,315,472
Ialomița	€ 41,173,276	Sibogia	€ 48,660,441
Sălaj	€ 39,936,219	Zalău	€ 56,798,556
Covasna	€ 35,729,664	Sfântu Gheorghe	€ 53,413,468

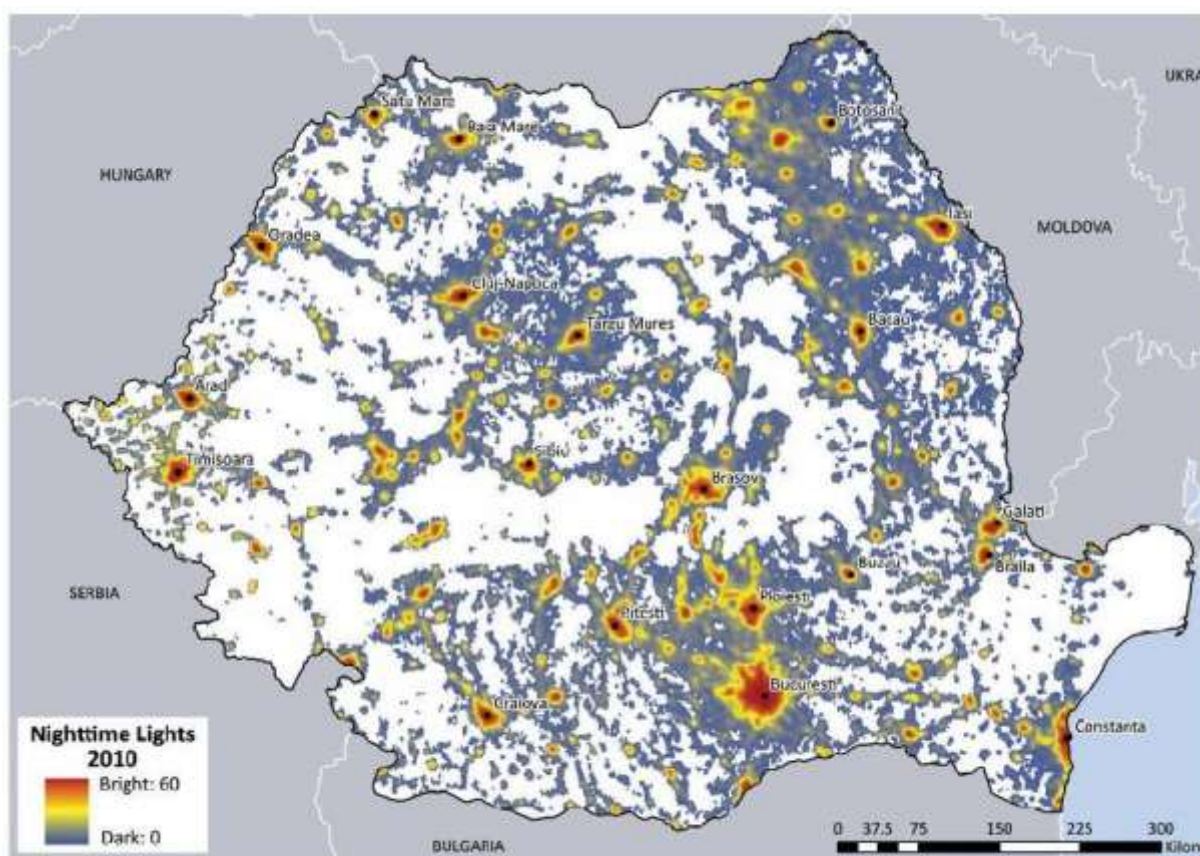
Sursa: Calcule ale Băncii Mondiale pe baza datelor de execuție bugetară ale Ministerului Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene

România nu a avut niciodată o politică clară de dezvoltare urbană. Cu toate că unele date mai precise și unele dovezi recente arată că zonele urbane funcționale sunt esențiale pentru o bună performanță economică a unei țări, acestui subiect i s-a acordat relativ puțină atenție.

După cum arată și datele de mai jos, zonele urbane funcționale ale Bucureștiului și ale celor 40 de reședințe de județ generează peste 90% din veniturile firmelor din România, concentrează 80% din populația cu studii superioare, atrag 65% dintre migranții interni și conțin 63% din locuințele construite după 1990. Indicatorii cheie ai principalelor ZUF :

Luminile nocturne arată că România urbană este de fapt România metropolitană :

Sursa: Cities in ECA: A shifting story of urban growth and decline, Urban ECA team, Banca Mondială, 2016-2017

Bugetele operaționale - ZUF ale celor 40 de reședințe de județ pentru perioada 2014-2020

ZUF	Centrul urban	Zona peri-urbană a ZUF	ZUF	Centrul urban	Zona peri-urbană a ZUF
Alba Iulia	€ 79,335,483	€ 31,894,242	Miercurea-Ciuc	€ 48,510,742	€ 33,226,739
Alexandria	€ 46,260,643	€ 12,340,221	Oradea	€ 225,901,162	€ 96,949,924
Arad	€ 232,769,605	€ 108,216,628	Piatra Neamț	€ 101,196,775	€ 33,233,086
Bacău	€ 188,467,721	€ 46,380,921	Pitești	€ 175,617,591	€ 182,660,557
Baia Mare	€ 121,925,796	€ 52,188,515	Ploiești	€ 271,826,657	€ 206,769,858
Bistrița	€ 82,485,241	€ 33,131,758	Râmnicu Vâlcea	€ 118,712,548	€ 90,120,590
Botoșani	€ 81,888,934	€ 11,699,039	Reșița	€ 72,168,216	€ 4,697,643
Brăila	€ 149,224,205	€ 17,180,585	Satu Mare	€ 106,628,016	€ 51,081,570
Brașov	€ 351,355,206	€ 205,220,303	Sfântu Gheorghe	€ 53,413,468	€ 17,736,645
București	€ 5,654,747,305	€ 925,833,873	Sibiu	€ 213,315,669	€ 116,573,688
Bușău	€ 137,931,058	€ 62,100,824	Slatina	€ 96,011,879	€ 30,411,915
Călărași	€ 59,315,472	€ 19,173,525	Slobozia	€ 48,660,441	€ 21,521,552
Cluj-Napoca	€ 419,765,525	€ 127,378,156	Suceava	€ 123,734,102	€ 39,814,303
Constanța	€ 347,545,474	€ 271,325,926	Târgoviște	€ 98,853,981	€ 56,294,072
Craiova	€ 274,330,186	€ 78,357,190	Târgu Jiu	€ 84,787,696	€ 37,480,986
Deva	€ 79,753,116	€ 86,630,505	Târgu Mureș	€ 184,351,885	€ 70,009,762
Drobeta-Turnu Severin	€ 87,125,205	€ 20,908,405	Timișoara	€ 417,469,040	€ 211,906,432
Focșani	€ 80,345,981	€ 50,574,338	Tulcea	€ 82,633,476	€ 16,334,304
Galați	€ 265,953,658	€ 53,513,589	Vaslui	€ 48,104,724	€ 13,324,763
Giurgiu	€ 52,048,111	€ 7,804,176	Zalău	€ 56,798,556	€ 20,510,019
Iași	€ 293,573,282	€ 57,279,668	TOTAL	€ 11,714,843,831	€ 3,629,790,795

Sursa: Calcule ale Băncii Mondiale pe baza datelor de execuție bugetară ale Ministerului Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene

IMPLICAȚII PENTRU POLITICILE LOCALE

Întrebarea este : ce pot face primarii pentru ca orașele lor să joace un rol mai strategic ?

Răspunsul este simplu : foarte multe. În timp ce asistența oferită de UE și de guvernul central este esențială pentru orașele din România administrațiile locale sunt cele care trebuie să ia inițiativa transformării propriilor orașe în centre competitive și atractive pentru locuitori. Pentru aceasta, rolul primarilor trebuie să fie mai mult decât acela de a oferi servicii publice de bază. Administrațiile locale care vor face cele mai multe din schimbările dorite de oameni ar putea atrage și o pondere mai mare de migranți, în detrimentul orașelor care nu vor reuși acest lucru. Mai jos vor fi discutate câteva recomandări pe care administrațiile locale le pot lua în considerare.

Întărirea sectorului privat

Oricât de mari ar fi, investițiile în infrastructura publică nu vor face orașele să devină competitive fără un sector privat puternic.

De multe ori, un oraș cu un sector privat puternic și dinamic tinde să fie și un oraș bine condus, cu o infrastructură publică mai bună sau în curs de îmbunătățire, cu o scenă culturală și artistică bogată, dar și cu o bună calitate a vieții. Din nefericire, în ceea ce privește încurajarea dezvoltării sectorului privat, administrațiile locale sunt, de cele mai multe ori, în pană de idei.

În cele ce urmează vom prezenta câteva direcții care pot fi luate în considerare :

a) Căutarea strategică de investitori străini. România are avantajul accesului la cea mai mare piață a lumii, ceea ce reprezintă un avantaj pentru economie și, în special, pentru cele mai dinamice orașe. Companiile străine sunt importante într-o economie în curs de dezvoltare din următoarele motive: 1) aduc schimbări tehnologice; 2) au deja o rețea logistică și de distribuție dezvoltată; 3) au relații de durată cu clienții și cunosc bine piețele occidentale. Aceste avantaje sunt greu de compensat de către companiile locale. **Prin urmare, cea mai rapidă cale de a impulsiona o economie locală este atragerea de investiții străine.**

Totuși, **acest lucru trebuie realizat într-un mod strategic** – de exemplu, prin căutarea de companii cu valoare adăugată mare, productivitate ridicată și salarii mari. Din păcate, administrațiile locale adoptă rareori un rol activ și strategic în promovarea regiunii lor către investitori cu valoare adăugată mare. De cele mai multe ori, ei se limitează la a primi pe primul venit. Este evident că orice investiție este preferabilă lipsei de investitori, dar **dacă autoritățile locale ar fi mai proactive în a căuta, comunica și negocia cu potențialii investitori, acestea ar putea oferi și perspective economice mai bune pentru comunitatea pe care o reprezintă.** De cele mai multe ori, singurul lucru de care este nevoie pentru a atrage investitori este o persoană care comunică bine în limba engleză și un primar implicat și receptiv.

b) Răspuns la nevoile sectorului privat local. În timp ce atragerea investitorilor străini poate stimula creșterea economică locală, administrațiile locale nu trebuie să ignore companiile deja existente la nivel local. **Astfel, este esențial să se comunice periodic cu reprezentanții sectorului privat pentru a căuta căi de satisfacere a nevoilor acestuia.** De multe ori, companiile private sunt dispuse să dedice timp și bani pentru o mai bună funcționare a localității în care activează (de exemplu, pot oferi soluții IT gratuite pentru administrația publică, finanțare pentru evenimente caritabile locale sau pentru infrastructură publică), iar tot ce le trebuie este o administrație care nu respinge astfel de eforturi.

c) Un sistem de amenajare a teritoriului și de informații funciare. Deciziile de investiții pot fi privite asemeni unui râu ce curge printr-o vale. Așa cum râul găsește cea mai ușoară cale spre mare, un investitor va căuta calea cea mai ușor accesibilă către forță de muncă calificată și piețe de desfacere. **Dacă o administrație locală dorește să atragă investitori, ea trebuie să îndepărteze cât mai multe obstacole posibil din calea unei eventuale investiții, iar unul dintre cei mai importanți factori din acest punct de vedere sunt terenurile și accesul facil la terenuri.** Un oraș cu un plan de amenajare a teritoriului funcțional și de bună calitate, care oferă imediat investitorilor date privind parcelele de teren și utilizările acestora, permite respectivilor investitori să ia mai ușor o decizie pozitivă. Dacă, în plus, orașul dispune de un bun sistem de informații funciare, care permite investitorilor să afle imediat care sunt proprietarii terenului, dacă sunt interesați să vândă terenul și la ce preț, el este cu un pas mai aproape de crearea de noi locuri de muncă.

d) Infrastructura economică. Investițiile în infrastructura economică sunt critice pentru orașele care doresc să atragă investitori, dar acestea trebuie realizate numai în cazuri bine justificate din punct de vedere economic. Aproape toate orașele, chiar și cele de mici dimensiuni, pot să atragă investitori, dar înainte de a dezvolta o infrastructură economică trebuie mai întâi să știe bine ce au de oferit.

Un oraș cu un sector al serviciilor înfloritor și cu o universitate dinamică poate avea nevoie de incubatoare pentru întreprinderile nou-înființate; în schimb, un oraș mic, în care puțini locuitori au educație superioară, poate fi nevoit să investească într-o platformă industrială. În plus, infrastructura, în lipsa altor măsuri, nu este suficientă – este esențial să existe și oamenii care vor contribui la ocuparea spațiului disponibil (adică o echipă de management al infrastructurii).

Creșterea calității vieții

Calitatea vieții pare a cântări mai mult în decizia de mutare într-un oraș decât numărul locurilor de muncă bune disponibile. Această informație este de importanță critică pentru primari.

Investițiile în spații publice de calitate, reabilitarea clădirilor istorice, extinderea/modernizarea aleilor pietonale și a pistelor de biciclete sau regenerarea urbană a cartierelor de blocuri devin astfel foarte importante. Bineînțeles, un oraș frumos nu este singurul factor care determină o bună calitate a vieții. Oamenii sunt cei dintâi care fac un oraș mai atractiv. Preferăm în mod instinctiv locurile care sunt vii, dinamice și interesante și unde putem găsi mai mulți oameni care să ne semene. Pentru a-l cita pe Eric Weiner, „fericirea se află în ceilalți oameni”.

În cele ce urmează vom discuta o serie de intervenții pe care autoritățile locale le pot realiza pentru a-și face localitățile mai atractive :

a) Reabilitarea / modernizarea / extinderea spațiilor publice. Dacă fericirea se află în mâinile celorlalți, autoritățile locale trebuie să își intensifice eforturile de a crea mai multe locuri în care oamenii să se poată întâlni și petrece timpul împreună. Spațiile publice sunt soluția preferată în această privință. Din fericire, în România există deja câteva orașe care au investit în reabilitarea spațiilor publice, ce au revenit la viață datorită creării de noi firme și creșterii traficului pietonal (bune exemple în acest sens pot fi observate în Sibiu, Craiova, Oradea, Alba Iulia, Cluj-Napoca, Brașov, Iași, Constanța, Baia Mare, Bistrița, Slatina, Timișoara, Miercurea Ciuc, Suceava sau Târgu Mureș). Acestea pot constitui bune exemple pentru alte orașe interesate în desfășurarea de programe similare. În mod ideal, investițiile în spațiile publice din zonele centrale ale orașelor trebuie să fie continuate de investiții în spațiile publice înconjurătoare. Astfel, oamenii vor putea alege între mai multe activități, în diverse locuri din oraș.

b) Reabilitarea / modernizarea / extinderea aleilor pietonale și pentru biciclete. Pentru a socializa și relaționa, oamenii trebuie să poată interacționa cu ușurință. Aceasta înseamnă că orașele trebuie să fie proiectate pentru oameni, nu pentru mașini. Cu cât oamenii petrec mai mult timp deplasându-se cu mașina, cu atât mai puțin timp vor avea pentru a interacționa cu alți oameni. Cu cât va fi mai ușor și mai plăcut să se deplaseze pe jos/cu bicicleta, cu atât oamenii vor avea mai multe șanse de a interacționa.

c) Regenerarea urbană a cartierelor de blocuri. Multe din cartierele de blocuri din România sunt practic nimic altceva decât cartiere dormitor. Ele nu au fost proiectate pentru plăcere și confort. Prin urmare, este important ca autoritățile locale să identifice căi de a transforma aceste cartiere în locuri unde oamenii vor dori să își petreacă și timpul liber. Aceasta înseamnă că diversele tipuri de locuitori (copii de toate vârstele, adolescenți, persoane singure, familii, tineri specialiști, pensionari) vor trebui să beneficieze de facilități diferite. Puține administrații locale din România au găsit soluții bune de regenerare a cartierelor de blocuri.

d) Reabilitarea / extinderea spațiilor verzi și a parcurilor. În cartea „Orașul fericit”, autorul Charles Montgomery susține că investițiile în spații verzi sunt unele din cele mai eficiente metode de a crește

calitatea vieții într-un oraș. Spațiile verzi și parcurile au un efect pozitiv clar și măsurabil asupra oamenilor. Este, prin urmare, important ca autoritățile locale să ofere un acces facil cetățenilor la astfel de spații. De exemplu, autoritățile locale din Stockholm (Suedia) depun eforturi ca un număr cât mai mare din locuitorii orașului să aibă acces zone de spații verzi sau cu apă la o distanță de cel mult 5 minute de mers pe jos. Autoritățile locale din România ar trebui să încerce să obțină un standard similar. În cel mai rău caz, ele ar trebui să se asigure că fiecare stradă din oraș are cel puțin un petec de verdeață (de exemplu, un program de genul „Nici o stradă fără spații verzi”).

Majoritatea zonelor urbane din România sunt sărace în spații verzi întreținute corespunzător. Conform UE, fiecare centru urban trebuie să pună la dispoziția cetățenilor săi cel puțin 26 de metri pătrați de spații verzi pe cap de locuitor. După cum se constată din tabelul de mai jos, majoritatea orașelor mari din România nu reușesc să atingă acest prag. Asigurarea accesului unui număr cât mai mare de locuitori la spații verzi va necesita, în multe cazuri, dezvoltarea de parcuri la nivel metropolitan – în special atunci când centrele urbane nu au suficiente rezerve de terenuri care pot fi transformate în spații verzi.

Suprafețele (metri pătrați) de spații verzi pe cap de locuitor

Localitate	2000	2015	Localitate	2000	2015
Baia Mare	15	141	Deva	18	20
Miercurea-Ciuc	15	46	Zalău	14	20
Bistrița	11	43	Brăila	13	19
Craiova	34	39	Pitești	16	18
Suceava	30	35	Bușău	11	18
Călărași	20	29	Galați	30	18
Satu Mare	14	27	Drobeta-Turnu Severin	18	17
Bacău	9	27	Timișoara	15	16
Oradea	7	26	Târgu Mureș	11	15
Cluj-Napoca	10	25	Constanța	18	15
Alba Iulia	5	24	Sibiu	15	14
București	25	24	Târgoviște	7	14
Iași	14	24	Sfântu Gheorghe	8	14
Vaslui	5	23	Ploiești	10	13
Sibovia	31	23	Focșani	7	9
Piatra Neamț	16	22	Giurgiu	4	9
Alexandria	20	22	Tulcea	7	9
Botoșani	20	21	Târgu Jiu	6	7
Slatina	11	21	Arad	15	7
Reșița	18	21	Brașov	5	6
Râmnicu Vâlcea	10	20			

Sursa: Institutul Național de Statistică

e) Crearea unei politici obligatorii de renovare și întreținere a fațadelor. În majoritatea țărilor dezvoltate, proprietarii clădirilor trebuie să își întrețină fațadele și să reabiliteze exteriorul clădirilor la intervale regulate de timp. Legislația din România permite autorităților locale să crească taxele pe proprietate cu 500% pentru proprietarii care nu întrețin corespunzător clădirile istorice. În mod normal, administrațiile locale ar trebui să impună reabilitarea obligatorie a fațadelor clădirilor la anumite intervale de timp. Legislația permite aplicarea de sancțiuni în cazul întreținerii necorespunzătoare a clădirilor de patrimoniu istoric, iar administrațiile locale pot propune și aplica sancțiuni pentru întreținerea necorespunzătoare a tuturor clădirilor. Motivul unor astfel de măsuri nu se limitează la considerații estetice. Există și motive clare de ordin economic. O clădire prost întreținută poate reduce valoarea celorlalte clădiri din jurul său, reducând, în cele din urmă, veniturile din impozite ale orașului.

f) Încurajarea evenimentelor culturale și artistice. Un oraș fără cultură poate fi considerat un oraș fără suflet. Nu toate orașele pot spera să fie o Mecca a culturii, dar atribuțiile celor mai multe administrații locale includ organizarea periodică de evenimente culturale. Pentru mulți oameni, disponibilitatea unor astfel de evenimente culturale este un factor principal în decizia de a se muta într-un anumit oraș. O serie de orașe din România (de exemplu, Alba Iulia, Arad, Bacău, Baia Mare, Brăila, Brașov, Botoșani, București, Cluj-Napoca, Craiova, Iași, Sfântu Gheorghe, Suceava, Târgu Mureș sau Timișoara) au pregătit strategii de dezvoltare culturală în încercarea de a deveni Capitală Europeană a Culturii în 2021. Concursul a fost câștigat de Timișoara, dar aceste strategii pot fi aplicate de toate administrațiile care au participat la concurs, chiar dacă nu sunt câștigătoare.

g) Rezolvarea problemei parcarilor. Până la o anumită limită, creșterea economică și creșterea parcului auto sunt interdependente. Orașele românești nu fac excepție de la această regulă. Numărul și utilizarea autovehiculelor au crescut exponențial, dar numărul de locuri de parcare pentru aceste autovehicule a rămas relativ stabil. În plus, în condițiile în care tot mai mulți oameni aleg să locuiască în zone suburbane și periurbane, naveta a crescut și ea semnificativ. Așadar, este important ca autoritățile locale să identifice soluții pentru a crea mai multe locuri de parcare și, în același timp, pentru a combate parcare ilegală. În plus, după cum argumentează Donald Shoup în cartea „The High Cost of Free Parking”, parcare nu trebuie considerată un serviciu gratuit. Un loc de parcare ocupă o suprafață echivalentă cu cea a unui apartament de mici dimensiuni. Dacă un astfel de apartament generează anumite venituri, același lucru ar trebui să îl facă și locul de parcare – este o proprietate imobiliară care nu este utilizată în alte scopuri.

Promovarea parteneriatelor

La fel cum un om nu este o insulă izolată, nici un oraș nu este autosuficient. După s-a arătat în prezentul raport, mărimea are avantajele sale. Orașele mari sunt de departe mai productive decât orașele mici, deoarece beneficiază de economii de scară și de anvergură. Orașele mari mai oferă o serie de avantaje pe care orașele mici nu le au : număr și varietate mai mare de locuri de muncă; legături mai bune cu lumea exterioară (de exemplu, aeroporturi, trenuri cu orare mai frecvente, legături la autostrăzi); o mai mare diversitate de oportunități culturale și de divertisment; educație superioară; asistență medicală specializată etc. Niciun alt oraș din România nu poate oferi facilitățile pe care le oferă Bucureștiul. **În esență, orașele mari își creează singure propriul succes. Pentru a concura de pe picior de egalitate, orașele mici sunt obligate să formeze parteneriate.**

Câteva parteneriate pe care administrațiile locale le-ar putea forma :

a) Parteneriate cu alte administrații locale. Una este dacă o administrație locală se promovează ca fiind un oraș cu 300.000 de locuitori, dar este cu totul altceva dacă se promovează ca o conurbație de 600.000 de locuitori sau ca o zonă urbană funcțională de 1.000.000 de locuitori. Mărimea contează, iar parteneriatele cu alte administrații locale pot aduce multiple beneficii. Zonele urbane cu o masă demografică superioară tind să fie mai atractive atât pentru firme, cât și pentru oameni. În mod similar, parteneriatele pot contribui la remedierea deficitelor de expertiză. De exemplu, o administrație locală poate oferi consiliere unei administrații partenere privind pregătirea termenilor de referință pentru un program de regenerare urbană. În același mod, dacă încheie parteneriate cu orașe mai mari, orașele mici pot beneficia de unele dintre atuurile acestora. De exemplu, orașul mai mic își poate promova obiectivele turistice prin reclame în aeroportul orașului mai mare; universitatea din orașul mai mare poate recruta studenți în liceele din orașul mai mic; cele două orașe pot promova și subvenționa rute de transport public care să deservească ambele comunități. Astfel de parteneriate se pot încheia între

instituții publice de diferite tipuri. Administrațiile locale pot să formeze, și adeseori chiar formează, parteneriate cu consiliile județene. Acestea pot încheia parteneriate cu universitățile locale pentru a face orașele mai atractive pentru studenți. Se pot încheia, de asemenea, parteneriate cu proprietari de terenuri publice (de exemplu, cu Armata) pentru a debloca terenuri insuficient utilizate în scopul unei dezvoltări urbane strategice.

b) Parteneriate cu sectorul privat. Companiile nu sunt simple mașini pentru obținerea de profituri. Ele au de multe ori o responsabilitate socială și sunt dispuse să aloce bani, timp și energie pentru a crește calitatea vieții în comunitatea în care funcționează. De exemplu, companiile private pot sponsoriza sau organiza evenimente sociale, culturale și artistice; pot dezvolta și/sau întreține spații publice (de exemplu, zone verzi, sensuri giratorii, zonele pietonale din apropierea sediului propriu); pot dezvolta infrastructură nouă de interes public (de exemplu, un drum care poate reduce timpul de deplasare); pot organiza cursuri de orientare în carieră în școli și universități.

c) Parteneriate cu societatea civilă. Un oraș este la fel de puternic pe cât sunt cetățenii săi, iar cu cât o administrație știe să valorifice forța comunității, cu atât viața orașului va fi mai bună. Oamenii nu urmează roluri stricte – ei joacă, și adeseori doresc să joace, roluri multiple. Oamenii pot participa la întreținerea spațiilor verzi din jurul propriilor blocuri; pot asigura paza cartierului pe timpul nopții; pot organiza evenimente comunitare; pot dezvolta infrastructură nouă de interes public; pot participa la curățenia orașului; pot fi agenți de promovare pentru posibili investitori sau turiști atunci când călătoresc în străinătate; pot crea proiecte publice; pot oferi experiență pentru rezolvarea unora dintre problemele orașului. Cetățenii sunt o forță pe care administrațiile locale o valorifică rar. Cu toate acestea, cu cât cetățenii unui oraș sunt mai implicați în viitorul acestuia, cu atât mai mult vor fi interesați de acest viitor. Atunci când știi că ai contribuit, chiar și cu puțin, la îmbunătățirea vieții în propriul oraș, devii mult mai atașat de acesta. Un cetățean implicat este, de asemenea, un cetățean mai loial și mai dispus să investească timp, energie și bani pentru ca orașul său să prospere.

Investiții în educație

Un cetățean educat este un cetățean mai productiv. **Investițiile în educație pot aduce recompense mari**, deși un bun sistem de învățământ nu poate garanta, de unul singur, obținerea de bune performanțe economice. Așa cum se arată în raport, universitățile sunt un factor important al migrației interne. Orașele cu cele mai mari universități sunt și orașele care au atras cei mai mulți migranți în ultimii ani – în special oameni tineri și înalt calificați. Un bun sistem de învățământ poate contribui, de asemenea, la întărirea sectorului privat, pentru a răspunde mai bine nevoilor firmelor.

În cele ce urmează, vom discuta unele dintre investițiile în educație care pot fi realizate de administrațiile locale :

a) Întărirea universităților. Universitățile sunt entități publice sau private autonome, cu bugete și programe proprii. Performanțele lor depind în mare parte de conducerea universității, de profesorii care predau acolo și de studenții care aleg să le urmeze. Dar universitățile nu funcționează într-un vid – ele au frecvent nevoie de terenuri zonate corect pentru a se extinde, de o bună calitate a vieții pentru profesori și studenți, iar uneori, de asistență financiară pentru anumite proiecte. Astfel, administrațiile locale trebuie să păstreze un contact permanent cu universitățile din propriile orașe și să încerce să le ofere asistență pentru a deveni mai competitive. Cu cât universitățile sunt într-o situație mai bună, cu atât orașul va avea mai mult de câștigat.

b) Încurajarea învățământului profesional și a programelor de formare la locul de muncă. Din păcate, sistemul și programa de învățământ se schimbă într-un ritm mult mai lent decât economia. În doar câțiva ani, economia României a trecut printr-un proces de transformare dramatică. Multe dintre fabricile vechi și ineficiente construite în anii comunismului au intrat în faliment și au fost înlocuite de diverși agenți economici. În plus, volumul exporturilor românești a crescut de opt ori din 1989, indicând apariția unei economii mult mai mari și diversificate. Programele instituțiilor de învățământ nu au ținut întotdeauna pasul cu aceste schimbări. Din acest motiv, multe companii oferă cursuri la școli și universități pentru a oferi elevilor și studenților o mai bună pregătire pentru posturile pe care le oferă. Aceste programe sunt critice, deoarece reduc în mod dramatic distanța între viitorii angajatori și angajați. Atunci când este posibil, administrațiile locale ar trebui să ofere asistență în stabilirea și promovarea de legături între instituțiile de învățământ și angajatori.

c) Buna administrare a școlilor. Deși administrațiile locale din România asigură plata salariilor profesorilor și finanțează o mare parte a investițiilor în școli, ele nu participă la deciziile de angajare și concediere a personalului școlar – această responsabilitate le revine inspectoratelor școlare județene. Acest fapt nu este, în sine, un lucru rău (previne politizarea relațiilor de resurse umane), dar este important ca administrațiile locale să aibă măcar un rol consultativ în selectarea conducerii unităților școlare. În plus, atunci când este posibil, entitățile din sectorul privat ar trebui consultate la elaborarea programelor școlare – în special în cazul școlilor profesionale și tehnice. O legătură puternică între nevoile de forță de muncă ale sectorului privat și programa școlară pot crește numărul de locuri de muncă și productivitatea firmelor la nivel local.

d) Grădinițe în zonele suburbane. Cele mai dinamice ZUF au cunoscut o creștere dramatică a populației în zonele suburbane și periurbane, în special o creștere a numărului de tineri și de familii. Deoarece creșterea periurbană a avut loc destul de rapid, multe autorități locale din aceste zone nu au reușit să construiască infrastructura școlară necesară pentru a absorbi creșterea populației. În special ritmul de construcție de noi grădinițe a fost foarte redus, obligând părinții să își transporte copiii la grădinițe din centrul urban. Această problemă nu se întâlnește în toate zonele, dar **printre zonele urbane funcționale care au zone peri-urbane cu un număr mic de grădinițe se numără Cluj-Napoca, Iași, Sibiu, Baia Mare sau Piatra Neamț :**

ZUF	Centrul urban	Zona peri-urbană a ZUF
Alba Iulia	17	39
Alexandria	11	10
Arad	48	74
Bacău	45	57
Baia Mare	31	6
Bistrița	27	32
Botoșani	23	13
Brăila	46	7
Brașov	47	85
Buzău	22	87
Călărași	18	19
Cluj-Napoca	81	22
Constanța	63	119
Craiova	50	65
Deva	5	17
Drobeta-Turnu Severin	16	4
Focșani	19	73
Galați	56	45
Giurgiu	9	6
Iași	62	40

ZUF	Centrul urban	Zona peri-urbană a ZUF
Miercurea Ciuc	14	32
Oradea	53	139
Piatra Neamț	20	8
Pitești	33	68
Ploiești	50	177
Râmnicu Vâlcea	28	115
Reșița	22	5
Satu Mare	25	51
Sfântu Gheorghe	17	35
Sibiu	39	42
Slatina	23	35
Slobozia	4	6
Suceava	14	54
Târgoviște	18	81
Târgu Jiu	28	68
Târgu Mureș	32	103
Timișoara	66	127
Tulcea	10	0
Vaslui	25	22
Zalău	18	47

Sursa: Institutul Național de Statistică

e) **Construcția de noi creșe.** În timp ce economia s-a dezvoltat într-un ritm foarte rapid și oamenii sunt tot mai productivi și au tot mai puțin timp liber pentru alte activități, a devenit evidentă lipsa de noi facilități pentru îngrijirea copiilor mici – creșe. După cum se arată în tabelul de mai jos, infrastructura de creșe este insuficientă în practic fiecare ZUF din România, în special dacă se compară cu infrastructura existentă de grădinițe. Din păcate, acest lucru obligă mulți tineri specialiști fie să amâne sau să evite nașterea unui copil, fie să își reducă volumul de muncă sau să renunțe la evoluția în carieră pentru o perioadă. Multe dintre aceste decizii ar putea fi evitate dacă ar exista o infrastructură adecvată, care să răspundă nevoilor tinerilor familii.

ZUF	Creșe
București	41
Cluj-Napoca	17
Oradea	14
Timișoara	14
Iași	12
Pitești	12
Brașov	11
Craiova	9
Constanța	8
Ploiești	8
Târgoviște	8
Arad	7
Râmnicu Vâlcea	7
Sibiu	7
Buzău	6
Satu Mare	6
Târgu Jiu	6
Târgu Mureș	6
Bacău	5
Piatra Neamț	5
Baia Mare	4

ZUF	Creșe
Bistrița	4
Tulcea	4
Alexandria	3
Brăila	3
Drobeta-Turnu Severin	3
Reșița	3
Slatina	3
Vaslui	3
Deva	2
Focșani	2
Alba Iulia	1
Botoșani	1
Călărași	1
Galați	1
Giurgiu	1
Miercurea Ciuc	1
Sfântu Gheorghe	1
Sibogă	1
Suceava	1
Zalău	1

Sursa: Institutul Național de Statistică

Investiții în asistență medicală de specialitate

Populația României este în curs de îmbătrânire, ceea ce exercită tot mai multă presiune asupra sistemului de sănătate, iar pe de altă parte presupune reacții adecvate din partea administrației publice în fața dificultăților crescânde. Guvernul României cooperează cu Banca Mondială în cadrul unui proiect de raționalizare a infrastructurii de sănătate a țării, cu accent asupra creșterii îngrijirii în regim ambulatoriu și reducerii perioadelor de spitalizare. Cu toate acestea, ar trebui acordată o atenție specială și gestionării infrastructurii de sănătate de la nivel local. Sectorul sănătății a cunoscut un proces semnificativ de descentralizare, în care majoritatea unităților spitalicești au trecut sub administrarea consiliilor județene sau a administrațiilor locale. Prin urmare, autoritățile subnaționale finanțează parțial atât funcționarea și întreținerea, cât și lucrările de reabilitare / modernizare / extindere a acestor unități. Deoarece autoritățile subnaționale au diverse priorități de investiții, este important ca acestea să găsească metode de a răspunde la nevoile de asistență medicală ale locuitorilor.

De exemplu, Banca Mondială a elaborat, împreună cu biroul de coordonare a polului de creștere Ploiești, o strategie integrată de dezvoltare urbană a acestui pol. În cadrul exercițiului de stabilire a priorității proiectelor, echipa a desfășurat un studiu pentru a afla care sunt prioritățile de infrastructură publică ale cetățenilor. Prima prioritate a fost cea a infrastructurii de sănătate. Este posibil ca aceasta să fie considerată o primă prioritate și de cetățenii altor orașe românești, în special, dar nu numai, ai celor cu o populație îmbătrânită.

Investiții în transportul public

O bună infrastructură de transport public este esențială pentru navetiști și pentru a oferi posibilități eficiente de transport de călători. În perioada de implementare 2014-2023, practic toate orașele mari din România au elaborat sau sunt în curs de a elabora planuri de mobilitate urbană, iar majoritatea acestor planuri includ componente de dezvoltare a transportului public.

Aceste planuri de mobilitate recomandă deja direcții strategice majore pentru adoptare de către orașe / ZUF, dar trebuie menționate câteva domenii importante de intervenție :

a) Subvenționarea sistemelor de transport public metropolitan. 1,2 milioane de români fac naveta în fiecare zi către zonele urbane funcționale ale municipiului București și ale celor 40 de reședințe de județ. Numărul de navetiști va crește probabil pe măsură ce orașele românești se vor dezvolta. Prin urmare, este deosebit de important să existe sisteme de transport public eficiente, care să poată asigura o deplasare ușoară a călătorilor în interiorul zonelor funcționale urbane. Sistemele de transport public trebuie să deservească întreaga zonă metropolitană, iar orașele centrale cu cele mai mari bugete ar trebui să subvenționeze, acolo unde este necesar, funcționarea acestor sisteme. Acestea sunt critice pentru buna funcționare a economiei metropolitane. În mod surprinzător, orașele mici sunt cele care s-au remarcat în acest domeniu.

b) Dezvoltarea nodurilor de transport intermodal pentru facilitarea transportului navetiștilor. Printre intervențiile majore care ar putea fi luate în considerare se numără :

- 1) construcția de parcuri în apropierea nodurilor de transport public periferice, pentru a permite utilizarea transportului public de un număr cât mai mare de navetiști;
- 2) crearea de facilități de bike sharing în apropierea stațiilor importante de transport public;
- 3) dezvoltarea de linii de transport pentru navetiști în apropierea aeroporturilor și stațiilor feroviare și conectarea aeroporturilor la liniile feroviare principale.

c) Creșterea atractivității sistemului de transport public. Transportul public este întotdeauna o bună alternativă la folosirea autoturismului privat. Însă pentru ca sistemul de transport public să fie preferat în locul autoturismului personal de cât mai mulți oameni posibil, este important ca acesta să fie ușor accesibil, confortabil și omniprezent. Numărul mare de călători poate asigura o profitabilitate înaltă a companiilor de transport public.

Stimularea pieței imobiliare

O piață imobiliară dinamică și eficientă este critică pentru orașele cu o dinamică pozitivă a dezvoltării. Pe măsură ce se dezvoltă, orașele trebuie să ajute locuitorii și firmele să găsească locuințe sau sedii corespunzătoare. Dacă astfel de locuri sunt greu de găsit, prețurile terenurilor, locuințelor și clădirilor comerciale tind să crească, cu posibile efecte negative asupra economiei locale.

Autoritățile locale nu pot controla piața imobiliară, dar dețin instrumentele care permit o mai bună funcționare a acesteia. Printre aceste instrumente se numără :

a) Inventarul terenurilor publice. Autoritățile publice locale din România au adesea o imagine incompletă a parcelelor de teren și a proprietăților pe care le dețin. De aceea, este esențial ca toate administrațiile locale să efectueze un inventar al propriilor active și să le identifice pe cele care pot fi valorificate.

b) Suprataxarea terenurilor neutilizate și subutilizate. Prăbușirea fostelor întreprinderi industriale construite în perioada comunismului a lăsat parcele mari de terenuri neutilizate și subutilizate în orașele românești. De multe ori, aceste terenuri nu sunt exploatate deoarece proprietarii speră să le vândă la un preț cât mai mare. Din nefericire, în timp ce proprietarii așteaptă un investitor salvator, aceste terenuri rămân neutilizate și neproductive, lipsind orașul de posibile venituri din impozite. De aceea, este important ca administrațiile locale să folosească opțiunea, permisă de lege, de a suprataxa terenurile neutilizate și subutilizate.

c) Controlul chiriei. Controlul chiriei este folosit în multe țări dezvoltate ca metodă de protecție împotriva creșterii necontrolate a prețurilor chiriilor. Practic, controlul chiriei este o metodă de protecție a chiriașilor pe termen lung, prin interzicerea creșterii prețului chiriei prea repede sau prea mult de către proprietari.

d) Locuințe accesibile. Pentru a compensa creșterea prețurilor terenurilor și locuințelor, administrațiile locale pot realiza politici specifice pentru locuințe accesibile, care să răspundă nevoilor cumpărătorilor cu resurse financiare modeste. Printre opțiunile de dezvoltare de locuințe accesibile se numără :

- 1) investiții publice în noi locuințe sociale;
- 2) autorizarea investitorilor privați să construiască clădiri cu o mai mare densitate a locuințelor, dacă un anumit procentaj dintre acestea (de exemplu, 15%-20%) sunt locuințe accesibile;
- 3) oferirea de terenuri în concesiune către dezvoltatorii privați în schimbul construirii unui număr de locuințe accesibile.

Incluziunea socială

Creșterea și dezvoltarea economică nu au numai câștigători. Unii oameni riscă să fie depășiți pe măsură ce orașele se dezvoltă. În prezent, comunitățile marginalizate par a fi grupate preponderent în zonele rurale, dar experiența țărilor dezvoltate arată că procesele de dezvoltare rapidă tind să fie urmate de presiuni sociale. De aceea este important ca autoritățile locale să contracareze problemele asociate marginalizării și excluziunii urbane încă de timpuriu, pentru a se asigura că problemele simple nu se transformă în probleme complicate.

Concentrarea asupra incluziunii sociale este și o bună mișcare economică, deoarece oferă mai multor oameni din comunitate posibilitatea de a-și atinge potențialul productiv.

Aspectele discutate aici oferă doar o scurtă privire asupra politicilor care ar putea fi luate în considerare de administrațiile locale. Pe lângă aceasta, anexa 5 include un cadru pe care autoritățile locale îl pot utiliza pentru a atrage cu un mai mare succes oameni, firme și turiști.

PIRAMIDA NEVOILOR UNUI ORAȘ

Banca Mondială a acordat asistență tehnică directă orașului Alba Iulia din România și a ajutat municipalitatea să dezvolte o metodologie de stabilire a proiectelor prioritare care să ia în considerare nevoile cetățenilor, ale sectorului privat și ale turiștilor. **În esență, orice proiect întreprins de o administrație locală ar trebui privit prin prisma acestui element, și anume capacitatea de răspuns a proiectului la nevoile cetățenilor, ale investitorilor și ale turiștilor.**

În acest scop a fost dezvoltată metodologia piramidei nevoilor unui oraș, concepută să ajute autoritățile locale să gândească moduri mai bune de satisfacere a nevoilor acestor trei categorii de părți interesate.

La fel cum oamenii identifică aspectele care sunt cele mai importante pentru dezvoltarea lor personală, tot așa liderii orașelor definesc prioritățile care sunt esențiale pentru localitatea lor.

Abraham Maslow a definit o piramidă a nevoilor care continuă să fie folosită în științele sociale de peste 70 de ani. Într-un mod similar, se poate defini piramida nevoilor unui oraș, care ajută la identificarea modalităților prin care autoritățile locale pot satisface într-o mai mare măsură nevoile persoanelor din orașul respectiv. De fapt, discutăm despre trei tipuri de piramide ale nevoilor :

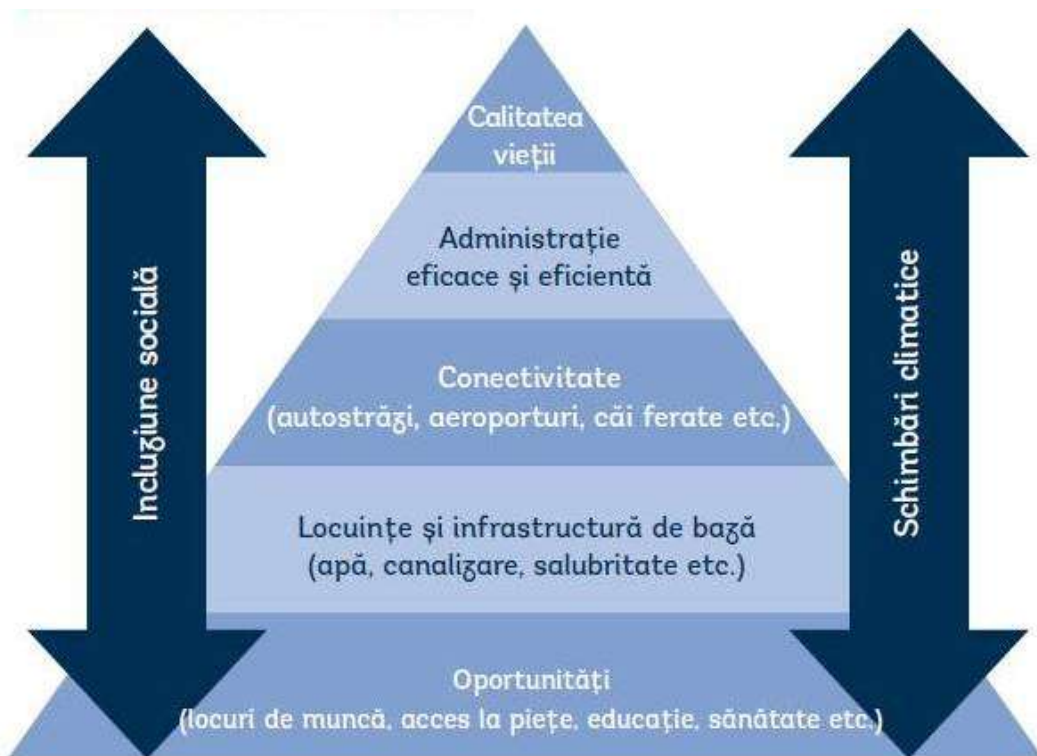
- 1) piramida nevoilor cetățenilor;
- 2) piramida nevoilor sectorului privat și
- 3) piramida nevoilor turiștilor.

Aceste trei piramide vor fi discutate în detaliu mai jos.

Piramida nevoilor cetățenilor

Cetățenii unui oraș reprezintă, fără îndoială, grupul principal de constituenți ai acestuia. Cetățenii sunt cei care aleg primarul și consiliul local, iar autoritățile locale sunt direct responsabile în fața lor. Nevoile cetățenilor pot fi grupate în principal în următoarele cinci categorii: oportunități, locuințe și infrastructură de bază, conectivitate, administrație eficientă și eficace și calitate a vieții. Acestea vor fi discutate în detaliu mai jos.

Piramida nevoilor cetățenilor

Cetățenii unui oraș reprezintă, fără îndoială, grupul principal de constituenți ai acestuia. Cetățenii sunt cei care aleg primarul și consiliul local, iar autoritățile locale sunt direct responsabile în fața lor. Nevoile cetățenilor pot fi grupate în principal în următoarele cinci categorii: oportunități, locuințe și infrastructură de bază, conectivitate, administrație eficientă și eficace și calitate a vieții.

Oportunități. Principalul punct de atracție al orașelor îl reprezintă oportunitățile pe care le oferă acestea. Oamenii se îndreaptă, de obicei, către orașe pentru că acestea le oferă locuri de muncă, educație, sănătate sau acces la piețe mai mari. De obicei, cu cât oferă mai multe oportunități, cu atât orașul va fi mai mare. Și viceversa, cu cât un oraș este mai mare, cu atât el tinde să atragă mai multe oportunități – într-un ciclu virtuos. Prin urmare, liderii locali trebuie să identifice modalități de a atrage și de a genera oportunități în orașul lor, pentru a-l face mai atractiv pentru oameni – atât pentru localnici, cât și pentru persoanele din afara orașului.

Locuințe și infrastructură de bază. Numeroasele cartiere mizere existente în lume sunt o mărturie a atracției magnetice a orașelor. Mulți oameni au ales să trăiască în condiții mizere pentru a putea avea acces la oportunitățile pe care le oferă un oraș. Liderii orașului sunt însă conștienți de faptul că o astfel de situație nu este nici de dorit, nici durabilă. Ca atare, una dintre funcțiile principale ale autorităților locale este aceea de a le asigura cetățenilor o infrastructură de bază și de le a permite piețelor imobiliare să funcționeze corespunzător.

Conectivitatea. Pentru ca un oraș să se dezvolte, el trebuie să fie bine conectat. Cele mai mari orașe din lume sunt foste orașe-port situate pe linia de coastă a principalelor continente. O conectivitate bună facilitează accesul oamenilor la mai multe oportunități din zonă (de exemplu, va fi mai ușor pentru ei să-și găsească un alt loc de muncă) și, totodată, accesul firmelor la o rezervă de forță de muncă mai mare și la piețe mai mari.

Administrație eficientă și eficientă. Odată ce un oraș oferă oportunități, infrastructură de bază și conectivitate, oamenii vor aștepta și vor cere o bună administrație. Ei vor dori să poată ajunge fără greutate la locul de muncă, să aibă străzile curate, să poată obține licențe și avize cu ușurință etc. Acest lucru presupune îmbunătățirea continuă a funcționării administrațiilor locale, precum și canale deschise de comunicare cu populația generală și implicarea comunităților locale.

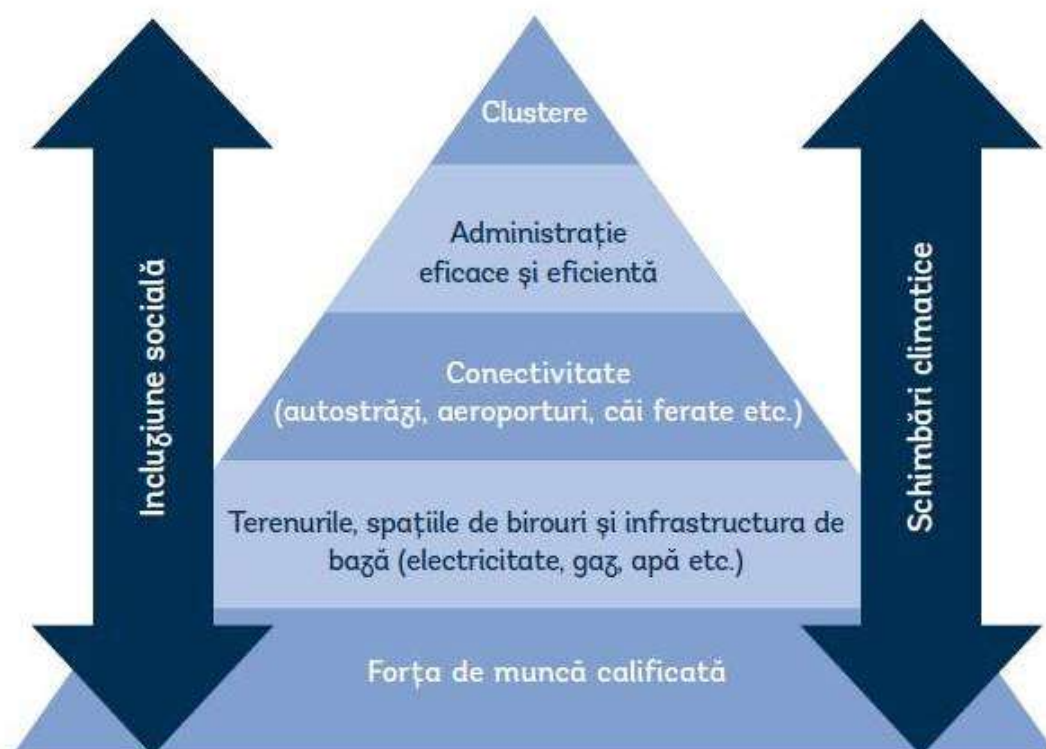
Calitatea vieții. Orașele din lumea dezvoltată asigură în mare măsură toate cele patru ingrediente descrise mai sus. Acest lucru înseamnă, în esență, că oamenii au o serie de opțiuni din care să aleagă. În scopul de a-i atrage și de a-i păstra pe oameni, orașele recurg tot mai mult la măsuri de îmbunătățire a calității vieții. Acest lucru înseamnă, printre altele, o viață culturală înfloritoare, oportunități de divertisment, locuri pentru întâlniri și petreceri, o zonă dinamică cu restaurante și baruri, acces la spații verzi și la corpuri de apă, clădiri frumoase, o bună planificare urbană și un design urban bine ales. Un studiu recent a arătat că frumusețea estetică este unul dintre lucrurile pe care oamenii le apreciază cel mai mult la un oraș.

În plus față de aceste componente de bază ale piramidei nevoilor unui oraș, există două aspecte transversale pe care autoritățile locale ar trebui să le utilizeze ca filtru pentru toate proiectele pe care le propun: incluziunea socială și schimbările climatice.

Incluziunea socială. Indiferent de cât de dezvoltat este, un oraș se va confrunta întotdeauna cu probleme de incluziune socială – adică va exista mereu o parte a populației locale care va fi mai puțin norocoasă decât restul sau care va fi discriminată direct sau indirect. Promovarea activă a incluziunii sociale nu numai că ajută la realizarea dezideratelor sociale, ci este și un instrument esențial pentru atingerea obiectivelor economice. De exemplu, un studiu al Băncii Mondiale arată că, în cazul în care populația romă estimată din România ar lucra la nivelul mediu de productivitate a țării, PIB-ul total s-ar mări cu 3%¹³. Prin urmare, ori de câte ori se elaborează un nou proiect, autoritățile locale ar trebui să se gândească în ce fel respectivul proiect ar putea contribui deopotrivă la rezolvarea problemelor de incluziune socială.

Schimbările climatice. Cu cât se dezvoltă mai mult, cu atât orașele poluează mai mult. Realitatea este că orașele generează aproximativ 70% din emisiile globale de gaze cu efect de seră. Dat fiind că reprezintă o cauză principală a problemei, orașele ar trebui să asigure și principala soluție la aceasta. Diferite inițiative, precum Convenția primarilor sau ICLEI (Administrațiile locale pentru durabilitate), au început să reunească liderii ai orașelor din întreaga lume în vederea inițierii unui efort comun în sensul soluționării problemei mondiale a schimbărilor climatice. Prin urmare, autoritățile locale ar trebui să își gândească proiectele prin prisma problemei schimbărilor climatice, evaluând dacă proiectele în cauză ajută la soluționarea acesteia sau, dimpotrivă, o agravează.

Piramida nevoilor sectorului privat

Sectorul privat reprezintă sursa de dinamism economic a unui oraș, iar o economie locală activă atrage oamenii ca un magnet. Adesea, în lipsa unui sector privat activ, orașele se degradează. De aceea, pentru autoritățile locale este important să identifice modalități de a satisface unele dintre principalele nevoi ale sectorului privat.

Acestea pot fi grupate în următoarele categorii : forță de muncă calificată, terenuri și infrastructură de bază, conectivitate, administrație eficace și eficientă, clustere economice.

Forță de muncă calificată. Principala sursă a productivității unei companii o reprezintă oamenii săi. Oamenii sunt cei care concep și proiectează produse și servicii, ei sunt cei care produc în cele din urmă aceste produse și servicii și tot ei sunt cei care le lansează și le vând pe piață. Astfel, atunci când o companie decide unde să se localizeze sau când un antreprenor decide unde să-și înceapă o afacere, disponibilitatea forței de muncă calificate este unul dintre primele lucruri pe care le iau în considerare.

Terenuri, spații de birouri și infrastructură de bază. Fiecare afacere necesită un loc în care să funcționeze. Unele companii pur și simplu închiriază sau achiziționează un spațiu de birouri existent, altele au nevoie de noi terenuri pe care să își amenajeze instalațiile. Prin urmare, este important ca autoritățile locale să cunoască bine disponibilitatea spațiilor de birouri (adică rata de neocupare) și a parcelelor de teren din zonele pe care le administrează (de exemplu, terenuri industriale dezafectate sau terenuri neexploatate).

Conectivitate. Conectivitatea este extrem de importantă pentru sectorul privat. Companiile private au nevoie, pe de o parte, de un acces fără probleme la o rezervă suficient de mare de forță muncă calificată, iar pe de altă parte de un acces facil la piețele interne și externe. Accesul facil la o rezervă de forță de muncă calificată presupune o infrastructură locală și regională bine dezvoltată, pentru a permite unui număr mare de persoane din regiune să facă naveta spre oraș cu ușurință. Accesul facil la piețe poate necesita o rețea de autostrăzi bine dezvoltată, o infrastructură aeroportuară, feroviară și navală în bună stare, precum și disponibilitatea unei infrastructuri TIC (tehnologia informației și comunicațiilor) bine dezvoltate.

Administrație eficientă și eficientă. Companiile private au nevoie ca atât politicile publice, cât și infrastructura publică să funcționeze corespunzător. Unele cer ca autorizațiile de construire să fie eliberate în timp util, altele pot avea nevoie de o conexiune rutieră la infrastructura majoră din zonă, iar altele pot necesita politici fiscale adecvate.

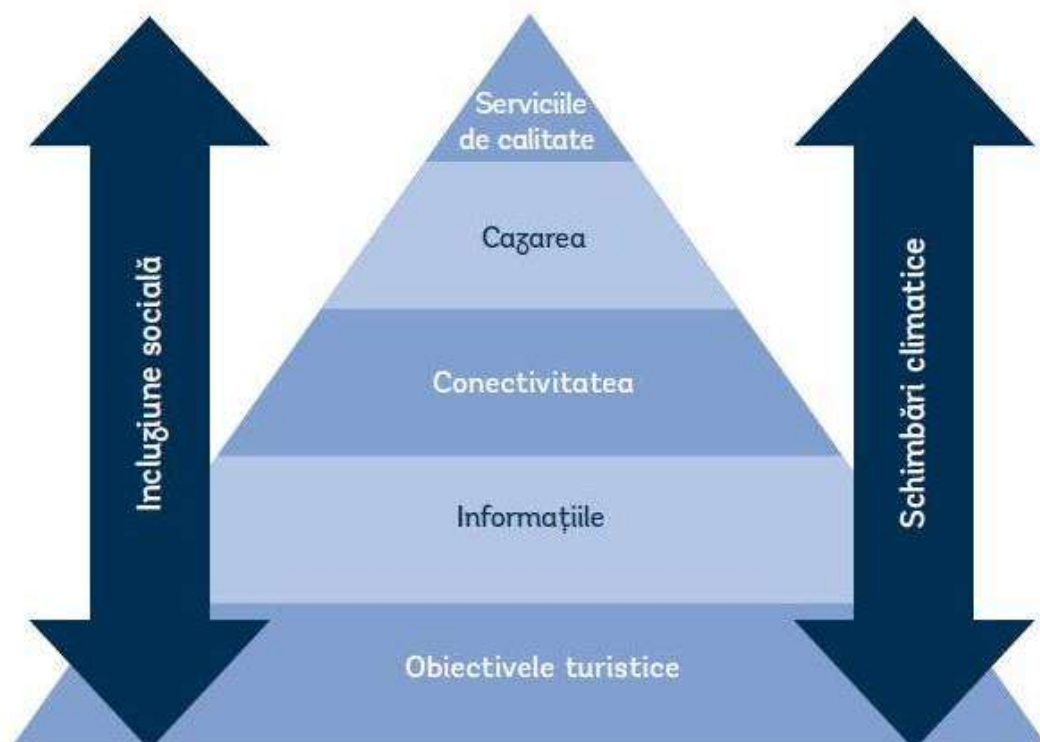
Clustere economice. Oricât de contraintuitiv ar părea, companiile private au nevoie de alte companii din același sector pentru a fi eficiente. Funcționarea mai multor companii similare în același spațiu înlesnește circularea ideilor, facilitează găsirea de forță de muncă calificată și crește productivitatea, aceasta fiind stimulată de concurența locală.

În încercarea de a atrage companiile, autoritățile locale ar trebui să aibă în vedere și cele două aspecte transversale menționate în cazul piramidei nevoilor cetățenilor: incluziunea socială și schimbările climatice. Atragerea oricărei afaceri doar pentru că creează locuri de muncă la nivel local poate să nu fie cea mai bună strategie pe termen lung.

Incluziune socială. Cele mai multe autorități locale știu că nu pot susține creșterea economică dacă nu vor reuși să atragă decât întreprinderi care oferă salarii mici. În același timp, exemple marcante precum Silicon Valley arată că nici atragerea întreprinderilor care oferă doar salarii mari nu este sustenabilă. Un mediu de afaceri sănătos include atât sectoare cu standarde salariale înalte (care sunt, de obicei, sursa de creștere pe termen lung a unui oraș), cât și sectoare de activitate care permit accesul la locuri de muncă pentru persoane cu competențe reduse. În plus, autoritățile locale pot încuraja localizarea întreprinderilor în cartiere sărace și în zone marginalizate.

Schimbări climatice. Deoarece orașele sunt locurile în care se află cele mai multe companii, ele sunt și spațiile în care sunt generate și cele mai mari cantități de gaze cu efect de seră. Ca atare, autoritățile locale au obligația de a contracara schimbările climatice. Printre altele, acest lucru poate presupune solicitarea respectării de către întreprinderi a unor standarde mai ridicate de mediu și de administrare.

Piramida nevoilor turiștilor

Marea majoritate a orașelor nu reprezintă atracții turistice, chiar dacă ele pot fi vizitate în mod regulat. În schimb, pentru unele orașe turismul reprezintă o sursă importantă de venituri. Orașele cu un potențial turistic clar ar trebui să caute modalități de a satisface nevoile turiștilor. Aceste nevoi pot fi grupate în următoarele cinci categorii : atracții, informare, conectivitate, cazare, servicii de calitate.

Atracții. Turiștii merg în locurile în care există ceva de vizitat. Multor autorități locale le place să își transforme orașele în adevărate atracții turistice, însă, atunci când se uită la rezultate, constată că nu au reușit să genereze multe venituri din turism și nici nu au reușit să atragă o mulțime de turiști. Chiar și orașele care au în mod constant hotelurile pline pot fi, de fapt, vizitate de oamenii de afaceri, iar nu de cei veniți doar pentru a vizita localitatea. Ca atare, autoritățile locale trebuie să știe foarte clar ce atracții le pot oferi turiștilor (de exemplu: situri istorice, elemente de patrimoniu cultural, de divertisment, de gastronomie, de cultură) și care sunt cele mai bune metode de a le promova.

Informații. Chiar și cele mai bune obiective turistice vor rămâne nevizitate dacă nu există informații despre ele. Dacă autoritățile locale ajung la concluzia că au obiective care merită vizitate, ele trebuie să găsească și modalități creative de a le promova pe o piață-țintă bine definită.

Conectivitatea. Cu cât este mai ușor de ajuns la un obiectiv turistic, cu atât este mai probabil ca acesta să fie vizitat de mai mulți turiști. În acest sens, este esențial accesul facil la aeroporturi, la infrastructura rutieră majoră, la nodurile feroviare și navale, deși nu stă întotdeauna în puterea unei singure autorități locale să ofere această conectivitate.

Cazare. Dacă se hotărăsc să viziteze un anumit oraș, turiștii trebuie să găsească un loc în care să stea. Autoritățile locale nu sunt implicate în industria hotelieră (acest domeniu ține aproape în exclusivitate de competența sectorului privat), dar pot găsi modalități creative de a încuraja dezvoltarea sectorului – de exemplu, concesiunea de terenuri / clădiri sau dezvoltarea de asociații de afaceri. În numeroase orașe din România, infrastructura hotelieră nu este încă dezvoltată corespunzător, deci chiar dacă au obiective turistice care merită vizitate, aceste orașe nu sunt pregătite să primească turiști.

Servicii de calitate. Pentru ca turismul să reprezinte o sursă durabilă de venituri, este important să fie oferite în mod constant servicii de calitate – aici sunt incluse nu numai serviciile oferite de sectorul privat, ci și cele oferite de sectorul public (de exemplu: infrastructură publică de calitate, un sistem de transport public funcțional, un mediu sigur). În acest mod se asigură faptul că turiștii ajunși acolo se vor gândi să revină sau să recomande locul și altor persoane.

În încercarea de a satisface nevoile turiștilor, ar trebui să fie luate în considerare și aspectele legate de incluziunea socială și de schimbările climatice.

Incluziune socială. Dacă dezvoltarea turismului aduce beneficii unui oraș, ar trebui să se identifice modalități prin care acest sector să creeze avantaje și pentru cei mai puțin înstăriți și marginalizați, fără a se ignora nici minimizarea externalităților negative. De exemplu, reabilitarea unui centru istoric poate presupune strămutarea oamenilor săraci care trăiesc în zonă. În mod similar, hotărârea de a le prezenta turiștilor doar părțile „bune” ale unui oraș poate duce la o izolare și mai mare a cartierelor sărace.

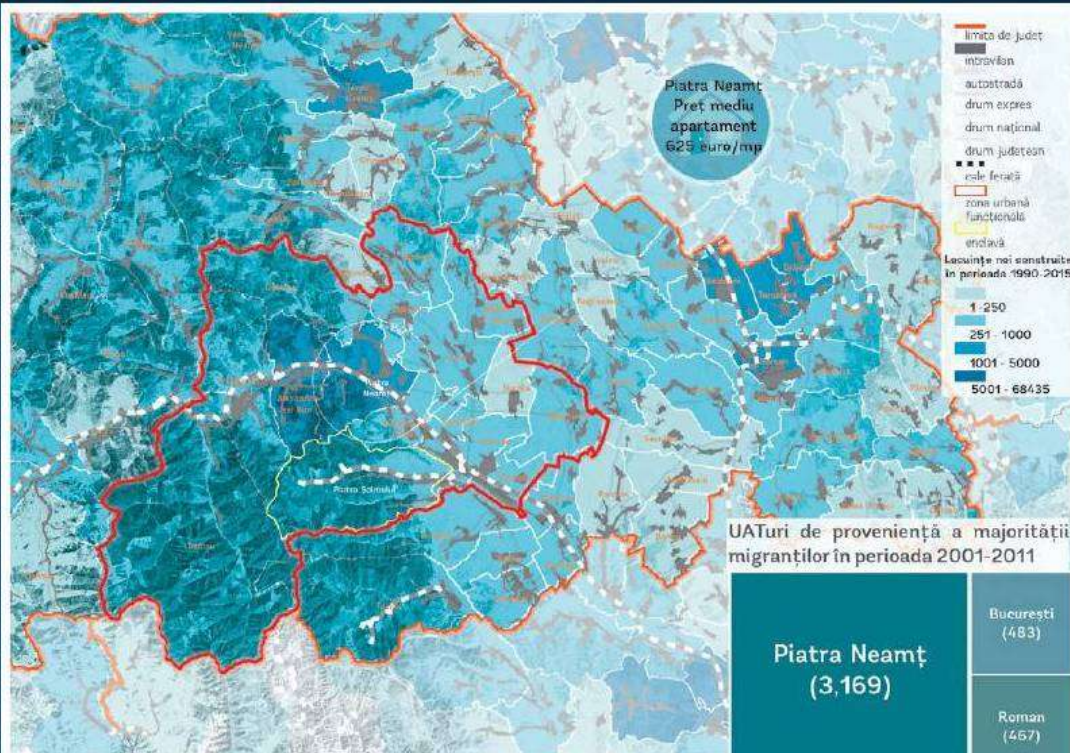
Schimbări climatice. Hotărârile privind dezvoltarea turismului ar trebui să țină seama și de problemele legate de schimbările climatice. De exemplu, autoritățile locale pot dezvolta o rețea de transport public care să le permită turiștilor să circule nestingheriți de la un obiectiv la altul fără a recurge la autoturisme personale pentru a răspunde acestei nevoi.

Piatra Neamț, NT

Zona urbană funcțională

- judet
- zonă urbană funcțională
- reședință de judet

UA-uri de proveniență a majorității migranților în perioada 2001-2011

Piatra Neamț (3,169)	București (483)
	Roman (467)
Bacău (394)	Iași (758)
Târgu Neamț (363)	Bălănești (198)
Bicaz (565)	Alexandru cel Bun (148)
Icoșneț (166)	Săvinești (114)

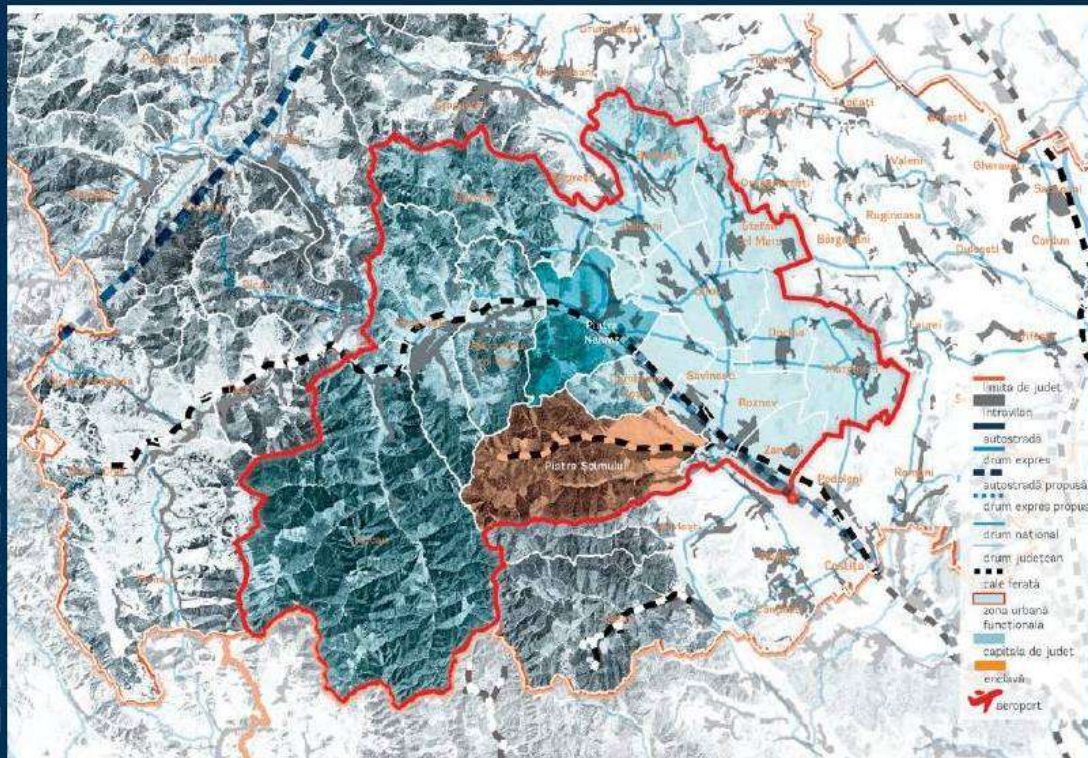
Principalele activități economice care angajează migranți

- comerț
- chimie
- procesarea lemnului
- construcții
- administratie publică

Populația stabilă (ZUF)	Migranți (ZUF)	Procentul de migranți în totalul populației stabile (% ZUF)
148.011	55.004	37.2 %
Număr de studenți (ZUF)	Număr de turiști (ZUF)	Rata șomajului (% ZUF)
369	79.757	5.8 %
Salariul mediu net lunar (Euro, nivel județean)	Număr de unități comerciale moderne	Venituri totale private / cifra de afaceri companii (mil. Euro - ZUF)
344	17	1,268
Indexul de Dezvoltare Umană Locală (IDUL)	Indexul de vitalitate culturală	Distanța către granița de vest (km)
90	0.25	456

Pondere migranților din afara județului (% ZUF)	migranți pe distanțe lungi 35.8%
Pondere migranților după reședința anterioară (% ZUF)	urban 40.3% / rural 59.7%
Pondere migranților după statutul economic actual (% ZUF)	angajați 44.8% șomeri 2.7% studenți 3.5% pensionari 38.1% fără ocupație 10.9%
Pondere migranților după grupa de vârstă (% ZUF)	sub 35 ani - 17.8% între 35-64 - 59.4% peste 65 ani - 22.8%
Pondere migranților după nivelul de instruire (% ZUF)	învățământ terțiar 21.3% secundar superior 30.9% secundar 20.9% primar 26.9%
Pondere migranților după ocupație (% ZUF)	manageri și profesioniști 28.1% tehnicieni 9.9% muncitori calificați 57.4% muncitori necalificați 4.6%
Pondere migranților după perioada de migrație (% ZUF)	înainte de 1990 - 62.9% între 1991-2000 - 15.7% între 2001-2011 - 21.4%

Principalele activități economice care angajează navetiști

- comerț
- chimie
- procesarea lemnului
- construcții
- administrație publică

Populația stabilă (ZUF)	Populația ocupată (ZUF)	Ponderea navetiștilor pe distanțe lungi	în afara limitelor județului 9.5%																		
148,011	66,598	Ponderea navetiștilor după gen (% ZUF)	masculin 62.6% / feminin 37.4%																		
Numărul navetiștilor în totalul populației ocupate (ZUF)	Navetiști (ZUF)	Ponderea navetiștilor după grupa de vârstă (% ZUF)	sub 35 - 38.4% / 35-44 - 30.9% / peste 45 - 30.7%																		
24.1%	16,044	Ponderea navetiștilor după nivelul de instruire (% ZUF)	înv. terțiar 21.4% / superior secundar 32.9% / secundar 26.4% / primar 19.2%																		
Salariul mediu net lunar (Euro, nivel județean)	Rata șomajului (% ZUF)	Ponderea navetiștilor după ocupație (% ZUF)	manageri și profesioniști 19.0% / tehnicieni 7.8% / muncitori calificați 63.7% / muncitori necalificați 9.5%																		
344	5.7%	UAT uri de proveniență a majorității navetiștilor în perioada 2001-2011																			
Venituri totale private / cifra de afaceri companii (mil. Euro - ZUF)	Indexul de vitalitate culturală	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 20px; height: 10px; background-color: #e67e22;"></td><td style="padding-left: 10px;">Piatra Neamț (2,977)</td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 10px; background-color: #34495e;"></td><td style="padding-left: 10px;">Dumbrava Roșie (1,074)</td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 10px; background-color: #2c3e50;"></td><td style="padding-left: 10px;">Alexandru cel Bun (877)</td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 10px; background-color: #1a202c;"></td><td style="padding-left: 10px;">Roznov (698)</td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 10px; background-color: #0d1117;"></td><td style="padding-left: 10px;">Zănești (628)</td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 10px; background-color: #0a0d0e;"></td><td style="padding-left: 10px;">Girov (556)</td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 10px; background-color: #080909;"></td><td style="padding-left: 10px;">Roman (521)</td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 10px; background-color: #060707;"></td><td style="padding-left: 10px;">Pângărați (474)</td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 10px; background-color: #040505;"></td><td style="padding-left: 10px;">Gârcina (463)</td></tr> </table>			Piatra Neamț (2,977)		Dumbrava Roșie (1,074)		Alexandru cel Bun (877)		Roznov (698)		Zănești (628)		Girov (556)		Roman (521)		Pângărați (474)		Gârcina (463)
	Piatra Neamț (2,977)																				
	Dumbrava Roșie (1,074)																				
	Alexandru cel Bun (877)																				
	Roznov (698)																				
	Zănești (628)																				
	Girov (556)																				
	Roman (521)																				
	Pângărați (474)																				
	Gârcina (463)																				
1,268	0.25																				